

ТРИДЕСЕТ
ГОДИНА РАДА
ЗАДУЖБИНЕ
„ДЕСАНКА
МАКСИМОВИЋ”

МОЈ СВЕТ
КАТАЛОГ ИЗЛОЖБЕ

ТРИДЕСЕТ ГОДИНА РАДА ЗАДУЖБИНЕ „ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ”

Приредила
МИРЈАНА СТАНИШИЋ

МОЈ СВЕТ

Аутор каталога и изложбе
МИРЈАНА СТАНИШИЋ

БЕОГРАД, 2023.

ПОВОДОМ 125 ГОДИНА ОД РОЂЕЊА ДЕСАНКЕ МАКСИМОВИЋ И 30 ГОДИНА РАДА ЗАДУЖБИНЕ „ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ“

Издавачи
Задужбина „Десанка Максимовић“
Народна библиотека Србије

За издавача
др Светлана Шеатовић
др Владимир Пишталo

Уредник каталога
др Драган Пурешић

Рецензија
проф. др Бојан Ђорђевић

Лектор
др Јелена Стевановић

Графички уредник каталога
Лепосава Кнежевић

Штампа
Службени гласник

Тираж
300

Подришка и покровитељство
Министарство културе Републике Србије

Велика захвалност Радмили Милакара Петровић, Браниславу Милакари, Десанки Ерцег и
Светлани Бесаровић Ерцег за сарадњу и позајмљене експонате

ТРИДЕСЕТ ГОДИНА РАДА ЗАДУЖБИНЕ „ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ”

Приредила
МИРЈАНА СТАНИШИЋ

ТРИ ДЕЦЕНИЈЕ ЗАДУЖБИНЕ „ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ” (1993–2023)

Када је 11. фебруара 1993. године преминула Десанка Максимовић, одржана је седница Владе Републике Србије на којој је одлучено да се сахрани да државни карактер и да јој се одају све почасте које из тога произлазе. Истог дана и на истој седници одлучено је да се оснује фонд посвећен Десанки Максимовић. У временима санкција, опште кризе, ратних сукоба у Хрватској и Босни и Херцеговини, Влада Србије је имала мудрости и разумевања за улогу и значај највеће српске песникиње Десанке Максимовић у српској култури и друштву. Свест о дугом трајању песникиње народа којој се и сама власт достојанствено одужила данас нам указују на светле тренутке облика културе памћења и активног деловања у временима полуратног стања. Већ 24. фебруара 1993. године на седници Владе донета је одлука о оснивању Задужбине „Десанка Максимовић”, чији је главни оснивач Народна библиотека Србије (НБС), а саоснивачи: Министарство културе, Министарство просвете, Министарство за науку, Министарство вера, Универзитет у Београду, САНУ, Матица српска, СО Ваљево и град Београд.

После 30 година треба се сетити и одлуке по којој је НБС била задужена да од 19. марта 1993. године обезбеди техничке и организационе услове за рад, а део трошкова и удео у раду је додељен и СО Ваљево, Министарству културе, Министарству просвете и програмима за ђаке и школу, Универзитету у Београду, САНУ, Матици српској, на стручној активности бризи о делу и припреми критичког издања *Целокупних дела*. Основна мисија оснивања Задужбине била је „ради стварања услова за трајно очување и него-

вање успомене на Десанку Максимовић, највећег песника српског језика 20. века”. Истог дана одржана је седница Управног одбора на којој су присуствовали истакнути писци и научни радници и представници породице, донета је одлука о оснивању награде „Десанка Максимовић”. Коначном одлуком од 30. априла 1993. године основна средства је дала НБС у износу од 50.000 динара и обавила је административно-техничке, финансијске и друге стручне послове. Наведена средства Министарство културе је наменило Задужбини. На седници од 26. фебруара СО Ваљево донета је одлука да Министарство културе установи награду под именом Десанка Максимовић. Истовремено, СО Ваљево је покренула иницијативу да буде основана фондација која би се бавила делом Десанке Максимовић. Министарство културе је 27. маја исте године донело одлуку да седиште Задужбине буде Народна библиотека Србије, а да ће се све активности доделе награде одвијати у „Бранковини и ширем завичају” песникиње. Према начину управљања, Задужбина је била ослоњена на средства и остале ресурсе НБС и града Ваљева и потом на оснивачки улог породице која је носилац ауторских права. Правни наследници Десанке Максимовић су 2012. године поклонили Задужбини рукописну заоставштину, дописнице, разгледнице, фото-материјал и тиме је исте године основан Легат Десанке Максимовић у оквиру Задужбине. Послови обраде архивирања обимне грађе још нису завршени и чекају своје место у депоима НБС, а процес дигитализације грађе је на самом крају.

До данас, и након 30 година, остало је све под кровом НБС, уз суиздавачке уговоре које склапа Задужбина, јер је Законом о задужбинама из 2012. онемогућено потпуно финансијско и административно учешће НБС и са средствима којима Град Ваљево и Народна библиотека „Љубомир Ненадовић” учествују у организацији доделе награде сваке године у Бранковини 16. маја. Преко актуелних конкурса Министарства културе Републике Србије и помоћу променљивих средстава помаже се додела награде и манифестације везане за доделу награде „Десанка Максимовић”.

Народна библиотека је седиште и кључна установа која подржава и организује рад Задужбине, па је тиме место ове националне установе посебно значајно за рад институције која брине о делу Десанке Максимовић.

Три деценије касније треба се присетити изузетне посвећености министра културе Ђоке Стојичића у оснивању Задужбине, господина Станка Терзића, председника Извр-

шног савета СО Ваљево и посебно неспресушне енергије првог управника и председника Управног одбора проф. др Слободана Ж. Марковића (од 1993. до 2003). Потом улогу председника УО ЗДМ преузима Ана Ћосић, виши научни сарадник Института за књижевност и уметност, до 2009. године, док од 2009. до 2010. ту функцију обавља проф. др Бошко Сувајцић; затим, проф. др Станиша Тутњевић, научни саветник ИКУМ од 2010. до 2012, који је председник УО и потом управитељ, од 2012. до 2016. године. Након тога, ову функцију обавља проф. др Бојан Ђорђевић са Филолошког факултета (од 2016. до 2019. године). Послове секретара обављале су: Весна Здравковић, Вела Николић, др Нада Мирков Богдановић и Мирјана Станишић. Место управитеља преузела сам 17. децембра 2019. године до данас. Разлику између оснивачких година и низа година успона и падова у бризи за дело Десанке Максимовић и финансијских недаћа представљало је ковид доба, када је све било још комплексније у организационом и свако другом погледу. Задужбина се прилагодила новим условима. Две године је награда додељивана у Београду због епидемије (2020. и 2021); сви научни скупови су одржани преко онлајн веза, али су сва издања објављена. Била су то једина одступања у континуитету доделе награда у Бранковини. Нове околности мењале су и наш рад.

Када погледамо 30 година уназад, видимо да је Задужбина „Десанка Максимовић” једина институција задужбине тог типа без сталних прихода. Изменама Закона о задужбинама и фондацијама институција се јавља на конкурсе Министарства културе, склапа суиздавачке уговоре са НБС, нема ниједну запослену особу или хонорарно ангажовано лице. С друге стране, за 30 година Задужбина је објавила 110 публикација, зборнике научних радова о делу Десанке Максимовић, додељивала је добитницима награду „Десанка Максимовић”, публиковала је чак 38 књига у едицији Десанкини мајски разговори, 27 књига изабраних песама добитника награде, 4 библиографије, као и низ издања поезије Десанке Максимовић. Највећи подухват, који је постављен и оснивањем Задужбине, представља објављивање *Целокупних дела Десанке Максимовић* у 10 томова; тада су то била једина дела која су у научном смислу могла да се назову критичким издањем, поред издања дела Момчила Настасијевића и Владислава Петковића Диса у редакцији проф. др Новице Петковића. Објављена су у суиздаваштву са Службеним гласником 2012. године. Процесима дигитализације и техничке модернизације у издаваштву Задужбина је при-

ступила припреми дигиталног издања *Целокупних дела* у 11 томова и сада се налази на самом крају тог процеса. Задужбина је од 2012. приступила дигитализацији рукописне грађе, што је обављано професионално и средствима са конкурса Министарства културе Републике Србије или Града Београда. Сада смо при самом крају и дигитализације рукописне грађе и на самом крају дигитализације *Целокупних дела*. Имајући у виду све аспекте, Задужбина „Десанка Максимовић” је јединствена у нашој култури јер су сва *Целокупна дела* јавно доступна и могу да се презуму са сајта или прате онлајн. С друге стране, дигитализовани рукописи се постављају у оквиру *Летаћа* на истом сајту и јавно су доступни. Оваквим јавним приступом и највишим научним стандардима којима су се руководили приређивачи и управитељи Задужбине могу да се похвале само најбоље и много развијеније и богатије културе подржане бројним међународним или ЕУ фондовима изван Србије. Само рад сајта, који је у оквирима НБС, представља већ посебно место које је бесплатан извор дигитализованих Целокупних дела, великог броја издања и дигитализоване рукописне грађе. Верујемо да би Десанка Максимовић била срећна, иако је бегала од савремених технологија, када би видела како су њена дела лако доступна и увек „на ползу народу и образовању”. Оваква количина енергије посвећеника је енергија која исијава из стихова и речи Десанке Максимовић. Почевши од 1994. године, сваке године се додељује награда савременим песницима, а они су умели да се одуже песникињи беседама. То је увек била и њихова посебна мисија. Када је у јуну 2020. године постављено питање зашто се дела Десанке Максимовић не налазе у програму за трећи разред гимназије и због чега је збирка *Тражим помиловање* уклоњена из програма за 4. разред гимназија, целокупна песничка и научна и друштвена јавност је одговорила. Управни одбор Задужбине је без дилеме поступио у знаку одбране и без икаквог калкулисања морали смо и после (не)стручних одговора да обавестимо јавност. Тако смо стицајем жалосних околности по дело и лик Десанке Максимовић и пре овог јубилеја имали облик отвореног проверавања јавности и времена у коме мало ко чита поезију и лепу књижевност. Ипак, сви смо се преварили! Одјек од преко 50.000 потписа петиције у којој је тражено помиловање за Десанку Максимовић, коју су покренули студенти Филозофског факултета из Новог Сада у јуну 2020. године, удахнуо је нови живот делу песникиње и сви смо застали у том ковид добу затечени чињеницом да није било сумње да ће се дело Десанке Мак-

симовић очувати. Сви медији су дали подршку, што је било још веће изненађење, као и најшири кругови српскога народа. УО Матице српске први се огласио као подршка делу и значају песникиње у школским програмима, као и све катедре за српску књижевност у Србији и Републици Српској и сви добитници награде „Десанка Максимовић”. Председница Владе Ана Брнабић је реаговала веома брзо да се заустави реформа програма, председник Националног просветног савета, као и многи други, и тадашњи министар просвете, науке и технолошког развоја Младен Шарчевић одлучили су да се коригује реформа програма српског језика и књижевности за гиманзије у 3. и 4. разреду. Тако смо још једном видели да је реч о песникињи, књижевници која превазилази оквире уџбеника, прописане литературе на факултетима и научним установама. Све политичке и остале поделе су застале. Била је то одбрана културе, језика, песникиње која је национални понос, ауторка непревазиђених књижевних вредности. Улога Задужбине је била немерљива у том тренутку; поред стручних послова ово је био први и најважнији задатак коме се нико никада није надао. Као што свако дело меримо одјецима кроз време, самеравамо и опстанак њених дела од прве објављене песме у часопису *Мисао* 1921. године до данас и опажамо да језгро песама љубавних, патриотских, медитативних, песама за децу, прозног опуса живи, заправо; све опстаје упркос времену ненаклоњеном уметности, хуманистици и на крају синониму песништву. Улога Задужбине „Десанка Максимовић”, која се брине о лику, делу, рукописној заоставштини и архивирању заоставштине, и све то без ауторских права, доприносима НБС, Града Ваљева и конкурсима Министарства културе Републике Србије, представљају посебан феномен у српској култури, јер је све засновано на задужбинарском раду њених чланова.

Задужбина, уз добру улогу НБС и вољу њених управника, данас опстаје као и било које удружење, уз помоћ молби и конкурса, иако би требало све ово да буде део посебне заштите и рукописног блага и дела, што захтева сталну активност стручних, посвећених особа задужених за цео корпус ових делатности.

Српска култура нема већу песникињу, жену која је била и мудрац и одјек дугог времена пуног прелома и ратова, идеолошких сукоба; јер када живите 94 године у 20. веку морате осетити све турбуленције: од родне Рабровице и Бранковине до последњих дана у јануару 1993. године када је у писмима својој пријатељици и преводиоцу за руски је-

зик Иди Радвољиној написала: „Опет је Београд пун избеглица...” Тај осећај бриге за народ и у позном животном добу је још један глас којим проговара Десанка Максимовић учећи и обавезујући нас да поред уметничких вредности, оданости и научног приступа рукописима и критичким издањима, пажљиво бираних имена савремених песника добитника награде, Задужбина бди над њеним делом, остане пример и одјек јединственог и посвећеног рада појединаца и колектива. Опраштајући се од Десанке Максимовић на испраћају на Новом гробљу, Матија Бећковић је у име САНУ и у своје име рекао: „У овој земљи у којој је мука бити човек један дан, она је била 95 година.” На том трагу делује и Задужбина „Десанка Максимовић” већ три деценије, надајући се и бољим временима и новим енергијама генерација које долазе са истим циљем.

др Светлана Шешиновић,
научни саветник, управитељ Задужбине
„Десанка Максимовић”

У Београду, 15. 4. 2023.

ПРОФЕСОР СЛОБОДАН МАРКОВИЋ – ПРВИ ПРЕДСЕДНИК ЗАДУЖБИНЕ „ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ”

Професор Слободан Марковић, изврстан историчар књижевности и тумач књижевних покрета и токова у српској књижевности између два рата, писац монографија о Јовану Поповићу, Лази Лазаревићу, Милану Ракићу, Бранку Попићу, Десанки Максимовић, Исидори Секулић, Вуку Караџићу, писац 4 књиге „Записа о децјој књижевности”, аутор преко 600 књижевних студија и расправа, био је 1993. први председник Задужбине „Десанка Максимовић”. Била је то председничка функција изузетно угледног професора књижевности. При томе није била формална, него страствено прегалачка – његова је била замисао организације институције у најширем смислу па до важних детаља: статута, награда, споменика, научних скупова, све до ђачких конкурса. Данас није могуће ни замислити толику просветитељску вокацију која је красила Слободана Марковића. У својој генерацији после Другог светског рата није био једини, али је, слободно можемо рећи, био најуспешнији. После њега су остале бројне институције културе које и данас делују и зраче континуитетом – оним што је у српској култури најређе.

Био је један од ретких професора Београдског универзитета чије се делатништво није одвијало само за катедром на предавањима студентима књижевности у кабинету и на испитима. Слободан Марковић је стручно и педагошки образовао стотине средњошколских професора књижевности, десетине професора Универзитета и десетине научних радника. Био је професор у старинском значењу занимања, али и родитељ својим студентима, међу

којима су данас његови настављачи и наследници на славистичким катедрама широм света и чланови националних академија наука.

Био је човек просветитељске енергије и просветарске мисије без премца у српској култури од друге половине двадесетог века до данас.

Оснивајући Задужбину „Десанка Максимовић”, Слободан Марковић је то чинио по узору на Вукову задужбину, чије је обнављање организовао у оквиру обележавања јубилеја двеста година од рођења Вука Караџића. Ове две задужбине биле су по много чему сродне и представљале су нови вид задужбинарства у српској култури. Задужбина „Десанка Максимовић”, као и Вукова, биле су државне фондације које су финансирала министарства културе, просвете и Народна библиотека Србије, а назив „задужбина” је ове фондације осмишљено уврстила и уградила у дугу и плодну традицију задужбинарства које је у српском народу уживало изузетан углед и било изразита особеност српске културе.

Као историчар књижевности Слободан Марковић је имао снажну историјску свест о смислу и вредности задужбинарског деловања. Познато је да је златни век модерног задужбинарства у Србији започео у првим годинама двадесетог века и да је прекинут Другим светским ратом и револуционарним променама у српском друштву, када је друштвена својина заменила приватну својину а имовина предратних задужбина била национализована. Обнова задужбина у српској култури после Другог светског рата заслуга је професора Слободана Марковића. Сматрао је да државне институције треба да преузму функцију предратних приватних фондова. Тај концепт је функционисао до петооктобарских промена у двадесет и првом веку, када није извршен пренос имовине предратних задужбина и када је наступило истинско урушавање, тј. гашење институција културе задужбинарског типа које су функционисале у социјалистичком поретку. И овом приликом дужни смо да кажемо, да истакнемо, да је Слободан Марковић разумео историјски ход времена у коме је живео и нужност да се задужбине и друге културне институције прилагоде „променама” и сам је трагао за компромисним решењима.

Треба се осврнути на девету деценију двадесетог века у којој је Задужбина функционисала у свим сегментима својих веома разуђених делатности на челу са професором Слободаном Марковићем, коме ни бомбардовање Београда није било препрека да у ресторану поред Народне библиотеке Србије одржи научни скуп о делу Десанке Максимовић.

После октобарских промена Слободан Марковић је дужност председника предао својим некадашњим студентима Ани Ћосић Вукић, Нади Богдановић Мирков и Бошку Сувајџићу, тада научним радницима, и поднео им извештај о раду Задужбине у изузетној књизи, приручнику за будуће посленике у области задужбинарства, *Задужбина „Десанка Максимовић”: 1993-2003*.

Мудро исписан историјат Задужбине био је упутство за оне који су дошли у ову институцију после њега. Професор није напустио рад у задужбини и био је један од чланова Управног одбора све до краја свог живота. Скроман, ненаметљив али упоран, он је заједно са нама, његовим наследницима, одржао најуспешнију задужбину једног писца не одустајући од њених најважнијих циљева утемељених оснивачким актом 1993. године.

Својим понашањем професор Слободан Марковић био је свим посленицима у Задужбини „Десанка Максимовић” узор. Ненаметљиво је установио и правило да се руковођење Задужбином смењује по компетентности људи за различите задатке које је време доносило.

После стручне израде 10 томова *Целокупних дела Десанке Максимовић*, нови председник, професор Станиша Тутњевић прихватио се великог и чинило се несавладивог посла, штампања рукописа, затим његове дигитализације, уз драгоцену помоћ Мирјане Станишић. Затим су нове задатке и борбу са увек тешким материјалним недаћама и оскудицама наставили колеге Бојан Ђорђевић и Светлана Шеатовић.

Заслуга професора Марковића била је да се сваке године испуне и велике и мале обавезе Задужбине, да се додели награда, одрже научни скупови посвећени делу песникиње и песника добитника награде са њеним именом, штампају збирке песама и зборници радова, а потом и дистрибуирају по центрима славистичких катедри у свету. Започео је израду *Целокупних дела Десанке Максимовић*, оформио редакцију, организовао састанке, успео је да великим трудом *Целокупна дела Десанке Максимовић* буду једина у српској књижевности и да не остану само један од многих пројеката и да постану велики број дебелих књига за сва времена. Није све радио сам Слободан Марковић, али је на почетку сваког посла била његова замисао, а затим дугогодишња упорност и брига да се не одустаје, да се ради и посао завршава.

О значају *Целокупних дела Десанке Максимовић* професор Марковић је, не поменувши ниједном речју своју улогу, рекао:

„Издање *Целокупних дела Десанке Максимовић* јесте стручан и издавачки подухват првога реда, јер омогућује да се створи потпунија представа о вредности и значају дела Десанке Максимовић и допринесе да се на нивоу савремених научних знања и интересовања за литерарно стваралаштво у двадесетом веку сагледају развој и дometи српске књижевности у богатом и динамичном времену. То отвара пут ревизији традиционалних представа и оцена поезије и прозе Десанке Максимовић, али и токова и вредности у српској књижевности и виђења њихових места у оквирима словенске, европске и светске књижевности. *Целокупна дела* Десанке Максимовић су не само узвраћање љубави и одужења дуга песникињи, него и подстицај за изучавање и сагледавање њене улоге у стварању националног бића и свести савременика. И најзад, објављивањем *Целокупних дела* Десанке Максимовић на најбољи начин се изражава однос према њеном стваралаштву и људском лику.”

Професор књижевности Београдског универзитета Слободан Ж. Марковић је оснивао и градио институције српске културе и у свом целокупном књижевном и професорском раду и следио је просветитељску традицију. Истовремено, имао је свест да су родољубље и духовне вредности услови сваког напретка. Данас, када су нам остала само његова дела, дужни смо да му одамо признање за одржавање мисионарске традиције просветитељства у српској култури и одамо признање да је аутентичан и достојан следбеник плејаде српских научника и просветитеља чији су светионици били Доситеј Обрадовић и Вук Стефановић Караџић.

др Ана Ђосић Вукић

БИБЛИОГРАФИЈА ИЗДАЊА ЗАДУЖБИНЕ „ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ”

15

1. ЗАДУЖБИНА Десанка Максимовић (Београд)
Задужбина Десанка Максимовић / [уредник Милош Јевтић]. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 1994 (Ваљево : Ваљевска штампарија). – 37 стр. ; 21 см
2. МАКСИМОВИЋ, Десанка
Песме Десанке Максимовић. – Фототипско изд. [из 1924]
Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије, 1994 (Београд : Народна библиотека Србије). – 110 стр. ; 20 см. – (Библиотека Задужбине Десанка Максимовић ; књ. 1)
3. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (1995 ; Београд, Ваљево, Бранковина)
Десанка Максимовић у свом књижевном времену : зборник радова / Десанкини мајски разговори 15. и 16. маја 1995, Београд, Ваљево, Бранковина ; [приређивач Слободан Ж. Марковић]. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 1995 (Београд : Вук). – 164 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 1)
4. ПОЕЗИЈА Љубомира Симовића : зборник радова, поводом књиге Учење у мраку / [приређивач Слободан Ж. Марковић]. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 1995 (Београд : Вук). – 64 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 2)
5. СИМОВИЋ, Љубомир
Учење у мраку : изабране и нове песме / Љубомир Симовић. – Београд : Српска књижевна задруга : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије, 1995 (Београд : Култура). – 402 стр. ; 22 см. – (Награда „Десанка Максимовић” ; књ. 1)

6. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (1996 ; Београд, Ваљево, Бранковина)
Поезија Стевана Раичковића : зборник радова / Десанкини мајски разговори, 14, 15. и 16. маја 1996, Београд, Ваљево, Бранковина ; приређивач Слободан Ж. Марковић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 1996 (Београд: Студио Арт плус). – 134 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 3)
7. РАИЧКОВИЋ, Стеван
Ране и касне песме / Стеван Раичковић. – Београд : Српска књижевна задруга : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије, 1996 (Бор : Бакар). – 365 стр. ; 21 см. – (Награда „Десанка Максимовић” ; књ. 2)
8. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (1996 ; Београд, Ваљево, Бранковина)
Приређивање издања целокупних дела Десанке Максимовић : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, Ваљево, Бранковина, 14, 15. и 16. маја 1996. ; приређивач Слободан Ж. Марковић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 1997 (Београд : Студио Арт Плус). – 116 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 4)
9. ПАВЛОВИЋ, Миодраг
Србија до краја века : изабране песме 1969/1989 / Миодраг Павловић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије : Српска књижевна задруга, 1997 (Београд : Народна библиотека Србије). – 220 стр. ; 22 см. – (Награда „Десанка Максимовић” ; књ. 3)
10. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (1997 ; Београд, Ваљево, Бранковина)
Поезија Миодрага Павловића : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, Ваљево, Бранковина, 14, и 16. маја 1997. ; приредио Слободан Ж. Марковић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 1998 (Нови Сад : Прометеј). – 136 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 5)
11. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (1997 ; Београд, Ваљево, Бранковина)
Рецепција дела Десанке Максимовић : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, Ваљево, Бранковина, 14, 15. и 16. маја 1997. ; приредио Слободан Ж. Марковић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 1998 (Београд : Народна библиотека Србије). – 137 стр., [4] стр. с таблама ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 6)
12. ИЗЛОЖБА Век песникиње (1998 ; Београд)
Десанка Максимовић : 1898-1998 / Изложба Век песникиње, Београд, мај 1998. ; [изложбу припремила Нада Гајић-Златковић ; сарадници Љубомир Бранковић ... [и др.] ; каталог приредили

- Нада Гајић-Златковић, Љиљана Ђурђић, Милина Ерић ; фотографије Горан Николашевић]. – Београд : Народна библиотека Србије : Задужбина Десанка Максимовић, 1998 (Београд : Народна библиотека Србије). – 90 стр. : илустр. ; 21 см
13. МЛАДЕНОВИЋ, Танасије
На прагу миленијума : изабране и нове песме 1931/1997 / Танасије Младеновић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије : Српска књижевна задруга, 1998 (Београд : Народна библиотека Србије). – 403 стр. ; 21 см. – (Награда „Десанка Максимовић” ; књ. 4)
14. БЕЋКОВИЋ, Матија
Од – до : (1959-1999) : изабране и нове песме / Матија Бећковић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије : Српска књижевна задруга, 1999 (Београд : Народна библиотека Србије). – 473 стр. ; 21 см. – (Награда „Десанка Максимовић” ; књ. 5)
15. СИБИНОВИЋ, Миодраг
Између светова : нови аспекти књижевног дела Десанке Максимовић / Миодраг Сибиновић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије : Просветни преглед, 1999 (Београд : Народна библиотека Србије). – 218 стр., [10] стр. с фотогр. ; 21 см. – (Студије о књижевном делу Десанке Максимовић ; књ. 4)
16. ДАНОЈЛИЋ, Милован
Разгоревање ватре : изабране песме / Милован Данојлић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије : Српска књижевна задруга, 2000 (Београд : Народна библиотека Србије). – 389 стр. ; 21 см. – (Награда „Десанка Максимовић” ; књ. 6)
17. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (1998 ; Београд, Ваљево, Бранковина)
Дело Десанке Максимовић у токовима српске и светске књижевности : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, Ваљево, Бранковина 13, 14, 15. и 16. маја 1998. ; приредио Слободан Ж. Марковић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2000 (Београд : Калиграф). – 159 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 8)
18. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (1998 ; Београд, Ваљево, Бранковина)
Поезија Танасија Младеновића : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, Ваљево, Бранковина 13, 14, 15. и 16. маја 1998. ; приредио Слободан Ж. Марковић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2000 (Београд : Калиграф). – 117 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 7)

19. ВРАНЕШ, Александра, 1960-
Библиографија дела Десанке Максимовић : 1972-1998 / Александра Вранеш. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије : Филолошки факултет, Центар за Источну Азију : Мрљеш, 2001 (Београд : Мрљеш). – 791 стр. : слика Д. Максимовић ; 21 см. – (Студије о књижевном делу Десанке Мавић ; књ. 2)
20. ВРАНЕШ, Александра, 1960-
Рукописна заоставштина Десанке Максимовић : попис и опис / Александра Вранеш. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије : Филолошки факултет, Центар за Источну Азију : Мрљеш, 2001 (Београд : Мрљеш). – 711 стр. : слика Д. Максимовић ; 21 см. – (Студије о књижевном делу Десанке Максимовић ; књ. 3)
21. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (1999 ; Београд, Ваљево, Бранковина)
Проза Десанке Максимовић : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, Ваљево, Бранковина, 14, 15. и 16. маја 1999. ; приредио Слободан Ж. Марковић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2001 (Бор : Бакар). 86 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 10)
22. ЂОРЂЕВИЋ, Љубица
Библиографија дела Десанке Максимовић : 1920-1971 / Љубица Ђорђевић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије : Филолошки факултет, Центар за Источну Азију : Мрљеш, 2001 (Београд : Мрљеш). – 425 стр. : слика Д. Максимовић ; 21 см. – (Студије о књижевном делу Десанке Максимовић ; књ.1)
23. ТОПИЋ., Мирослав
Пољски мотиви и ритмови у транскрипцији Десанке Максимовић / Мирослав Топић, Петар Буњак. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије : Филолошки факултет, 2001 (Београд : Арт-а). – 290 стр. ; 21 см. – (Студије о књижевном делу Десанке Максимовић ; књ. 5)
24. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2002 ; Београд, Ваљево, Бранковина)
Поезија Борислава Радовића : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, Ваљево, Бранковина, 14, 15. и 16. маја 2002. ; приредио Слободан Ж. Марковић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2002 (Београд : МВ графика). – 63 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 15)

25. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (1999 ; Београд, Ваљево, Бранковина)
Поезија Матије Већковића : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, Ваљево, Бранковина, 14, 15. и 16. маја 1999. ; приредио Слободан Ж. Марковић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2002 (Бор : Бакар). 84 стр. ; 22 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 9)
26. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2000 ; Београд, Лајковац, Бранковина)
Родољубље у поезији Десанке Максимовић : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, Лајковац, Бранковина, 13, 15. и 16. маја 2000. ; приредио Слободан Ж. Марковић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2002 (Бор : Бакар). – 99 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 12)
27. РАДОВИЋ, Борислав
Песме / Борислав Радовић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије : СКЗ, 2002 (Београд : Народна библиотека Србије). – 213 стр. ; 21 см. – (Награда „Десанка Максимовић”; књ. 8)
28. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2000 ; Београд, Ваљево, Бранковина)
Поезија Милована Данојлића : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, Ваљево, Бранковина, 14, 15. и 16. маја ; приредио Слободан Ж. Марковић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2003 (Бор : МВ графика). – 107 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 11)
29. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2002 ; Београд, Ваљево, Бранковина)
Стваралаштво за децу Десанке Максимовић : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, Ваљево, Бранковина, 14, 15. и 16. маја 2002. ; приредио Слободан Ж. Марковић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2003 (Београд : МВ графика). – 73 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 16)
30. ЈОВАНОВИЋ, Владимир
Поезија Десанке Максимовић као инспирација музичких стваралаца / Владимир Јовановић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2003 (Београд : МВ графика). – 120 стр. : ноте ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 14)
31. ЈОВАНОВИЋ, Зоран
Споменик Десанки од тонова саткан [Штампана музикалија] / Зоран Јовановић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије, 2003 (Београд : МВ графика).

- 1 партитура (171 стр.) : ноте ; 29 см + прилог (1 CD). – (Студије о књижевном делу Десанке Максимовић ; књ. 6)
32. ЛАЗИЋ, Радмила
 Срце међ зубима : изабране и нове песме / Радмила Лазич. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије : Српска књижевна задруга, 2003 (Бор : Бакар). – 200 стр. ; 22 см. – (Награда „Десанка Максимовић” ; књ. 10)
33. ПЕТРОВИЋ, Бранислав
 Градилиште : изабране и нове песме / Бранислав Петровић ; изабрао Љубомир Симовић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије : Српска књижевна задруга, 2003 (Бор : Бакар). – 190 стр. ; 22 см. – (Награда „Десанка Максимовић” ; књ. 7)
34. РАКИТИЋ, Слободан
 Пловидба : изабране и нове песме : (1963-2003) / Слободан Ракитић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије : Српска књижевна задруга, 2003 (Бор : Бакар). – 364 стр. ; 22 см. – (Награда „Десанка Максимовић” ; књ. 9)
35. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2003 ; Београд, Ваљево, Бранковина)
 Десанка Максимовић у деценији 1993-2003 : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, Ваљево, Бранковина, 14, 15. и 16. маја 2003. ; приредио Слободан Ж. Марковић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2004 (Београд : Беосинг). – 126 стр. ; 20 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 18)
36. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2001 ; Београд, Ваљево, Бранковина)
 Поезија Бранислава Петровића : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, Ваљево, Бранковина, 14, 15. и 16. маја 2001. ; приредио Слободан Ж. Марковић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2004 (Београд : Беосинг). – 78 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 13)
37. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2003 ; Београд, Ваљево, Бранковина)
 Поезија Слободана Ракитића : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, Ваљево, Бранковина, 14, 15. и 16. маја 2003.; приредио Слободан Ж. Марковић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2004 (Београд : Беосинг). – 84 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 17)

38. ЗАДУЖБИНА „Десанка Максимовић” : 1993-2003. / [уређивачки одбор Слободан Ж. Марковић, Милош Јевтић, Радован Поповић]. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије, 2004 (Београд : Беосинг). – 169 стр. : слика Д. Максимовић ; 24 cm
39. МЕДЕНИЦА, Драгиша
Десанка Максимовић у завичају : [фотомонографија] / Драгиша Меденица. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије ; Ваљево : Установа за културу младих Омладински центар, 2004 (Ваљево : Ваљево принт). – 135 стр. : фотогр. ; 25 cm. – (Студије о књижевном делу Десанке Максимовић ; књ. 7)
40. СОЛО песме на стихове Десанке Максимовић [Штампана музикалија]. I / сабрао и приредио Владимир Јовановић. – 1. изд.. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Студентски културни центар : Народна библиотека Србије, 2004 (Београд : Цицero). – 1 партитура (227 стр.) : ноте ; 30 cm
41. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2004 ; Београд, Ваљево, Бранковина)
Историја као инспирација у делу Десанке Максимовић : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, Ваљево, Бранковина 14,15. и 16. маја 2004 ; приредила Ана Вукић-Ћосић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2005 (Београд : Gramix). – 78 стр. ; 21 cm. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 20)
42. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2004 ; Београд, Ваљево, Бранковина)
Поезија Радмиле Лазић : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, Ваљево, Бранковина 14, 15. и 16. маја 2004 ; приредила Ана Ћосић-Вукић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2005 (Београд : Gramix). – 122 стр. ; 20 cm. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 19)
43. МАКСИМОВИЋ, Десанка
Тражим помиловање : лирске дискусије с Душановим закоником : интегрално критичко издање / Десанка Максимовић ; приредио Станиша Тутњевић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије : Чигоја штампа, 2005 (Београд : Чигоја штампа). – 141 стр. ; 20 cm
44. ТЕШИЋ, Милосав
У тесном склопу : изабране и нове песме / Милосав Тешић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Просвета : Народна библиотека Србије, 2005 (Нови Сад : Вудућност). – 245 стр. ; 21 cm. – (Награда „Десанка Максимовић” ; књ. 11)

45. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2005 ; Београд, Бранковина, Ваљево)
Поезија Милосава Тешића : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, Бранковина, Ваљево, 13-16. мај 2006. ; приредила Нада Мирков. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2005 (Београд : Gramix). – 97 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 21)
46. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2005 ; Београд, Трстеник, Врњачка Бања)
Хришћанско и паганско у поезији Десанке Максимовић : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, Трстеник, Врњачка Бања 27. и 28. мај 2005. ; приредила Ана Ћосић-Вукић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2006 (Београд : Gramix). – 105 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 22)
47. ВУКАДИНОВИЋ, Алек
Књига прстенова : изабране и нове песме / Алек Вукадиновић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Просвета : Народна библиотека Србије, 2007 (Нови Сад : Будућност). – 250 стр. ; 22 см. – (Награда „Десанка Максимовић” ; књ. 12)
48. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2007 ; Соко град)
Збирка Тражим помиловање : зборник радова / Десанкини мајски разговори, научни скуп одржан 26-27. маја у Соко граду ; приредила Ана Ћосић-Вукић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2007 (Опово : Облик). – 350 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 23)
49. ПРИЗНАЊЕ професору Слободану Ж. Марковићу / уредио Миодраг Матицки. – Београд : Институт за књижевност и уметност : Вукова задужбина : Задужбина Десанка Максимовић, 2007 (Београд : Чигоја штампа). – 241 стр. : слика С. Марковића ; 24 см
50. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2008 ; Београд)
Поезија Алека Вукадиновића : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, 14. маја 2007. ; приредила Нада Мирков. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2008 (Опово : Облик). – 111 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 24)
51. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2007 ; Бања Лука)
Традиционално и модерно у стваралаштву Десанке Максимовић : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Бања Лука, 18-20. мај 2007 ; приредила Ана Ћосић-Вукић. – Београд : Задужбина Десанке Максимовић ; Бања Лука : Филозофски факултет, 2008 (Бања Лука : Комес-графика). – 308 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 25)

52. ЗУБАНОВИЋ, Слободан
Кад будем имао 64 године : изабране песме / Слободан Зубановић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Просвета : Народна библиотека Србије, 2008 (Београд : Ел-Келимех). – 153 стр. ; 22 см. – (Награда „Десанка Максимовић” ; књ. 13)
53. МАКСИМОВИЋ, Мирослав
Шапат кише о слободи : изабране песме / Мирослав Максимовић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије, 2000 (Београд : Чигоја штампа). – 270 стр. ; 21 см. – (Награда „Десанка Максимовић”; књ. 14)
54. ДЕСАНКИНИ Мајски разговори (2008 ; Београд)
поезија Слободана Зубановића : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, 14. маја 2008. ; приредила Нада Мирков. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2010 (Београд : Чигоја штампа). – 104 стр. ; 21 см. (Десанкини мајски разговори ; књ. 26)
55. НОГО, Рајко Петров
Човек се враћа кући : изабране песме / Рајко Петров Ного. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије, 2010 (Београд : Чигоја штампа). 304 стр. ; 22 см. – (Награда „Десанка Максимовић”; књ. 15)
56. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2009 ; Београд)
Поезија Мирослава Максимовића : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, 25. маја 2009. ; приредила Нада Мирков. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2011 (Београд : Драслар партнер). – 130 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 27)
57. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2010 ; Београд)
Поезија Рајка Петрова Нога : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, 19. маја 2010. ; приредио Станиша Тутњевић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2011 (Београд : Драслар партнер). – 284 стр. : ноте ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 28)
58. СТЕФАНОВИЋ, Мирјана
Промаја : изабране и нове песме / Мирјана Стефановић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије, 2011 (Београд : Драслар партнер). – 266 стр. ; 21 см. – (Награда „Десанка Максимовић”; књ. 16)

59. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2011 ; Београд)
Поезија Мирјане Стефановић : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, 23. мај 2011. ; приредила Мирјана Станишић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2012 (Београд : Драслар партнер). – 188 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 29)
60. МАКСИМОВИЋ, Десанка
Песме. Књ. 1, (1920-1936). књ. 2, (1936-1951) / Десанка Максимовић ; приредили: књ. 1 Љубица Ђорђевић, књ. 2 Радован Вучковић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Службени гласник : Завод за уџбенике, 2012 (Београд : Гласник). – 827 стр. ; 25 см. – (Целокупна дела / Десанка Максимовић ; т. 1)
61. МАКСИМОВИЋ, Десанка
Песме. књ. 1, (1951-1969). књ. 2, (1969-1979) / Десанка Максимовић ; приредио Станиша Тутњевић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Службени гласник : Завод за уџбенике, 2012 (Београд : Гласник). – 679 стр. ; 25 см. – (Целокупна дела / Десанка Максимовић ; т. 2)
62. МАКСИМОВИЋ, Десанка
Песме. књ. 1, (1979-1993). књ. 2, (1988-1993) / Десанка Максимовић ; приредили: књ. 1 Душан Иванић, књ. 2 Живан Живковић, Војан Ђорђевић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Службени гласник : Завод за уџбенике, 2012 (Београд : Гласник). – 907 стр. ; 25 см. – (Целокупна дела / Десанка Максимовић ; т. 3)
63. МАКСИМОВИЋ, Десанка
Проза. књ. 1, Романи. књ. 2, Приповетке / Десанка Максимовић ; приредила Ана Ћосић Вукић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Службени гласник : Завод за уџбенике, 2012 (Београд : Гласник). – 831 стр. ; 25 см. – (Целокупна дела / Десанка Максимовић ; т. 4)
64. МАКСИМОВИЋ, Десанка
Проза / Десанка Максимовић ; приредила Нада Мирков Богдановић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Службени гласник : Завод за уџбенике, 2012 (Београд : Гласник). – 665 стр. ; 25 см. – (Целокупна дела / Десанка Максимовић ; т. 5)
65. МАКСИМОВИЋ, Десанка
Песме за децу / Десанка Максимовић ; приредили Слободан Ж. Марковић, Зорица Ивковић Савић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Службени гласник : Завод за уџбенике, 2012 (Београд : Гласник). – 902 стр. ; 25 см. – (Целокупна дела / Десанка Максимовић ; т. 6)

66. МАКСИМОВИЋ, Десанка
 Проза за децу / Десанка Максимовић ; приредили Слободан Ж. Марковић, Зорица Ивковић Савић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Службени гласник : Завод за уџбенике, 2012 (Београд : Гласник). – 994 стр. ; 25 см. – (Целокупна дела / Десанка Максимовић ; т. 7) : Тираж 500. – Напомене: стр. 957-985.
67. ПРЕВОДИ / Десанка Максимовић ; приредио Миодраг Сибиновић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Службени гласник : Завод за уџбенике, 2012 (Београд : Гласник). – 598 стр. ; 27 см. – (Целокупна дела / Десанка Максимовић ; т. 8)
68. ПРЕВОДИ [Десанке Максимовић] / приредио Миодраг Сибиновић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Службени гласник : Завод за уџбенике, 2012 (Београд : Гласник). – 1052 стр. ; 25 см. – (Целокупна дела / Десанка Максимовић ; т. 9)
69. БИБЛИОГРАФИЈА. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Службени гласник : Завод за уџбенике, 2012 (Београд : Гласник). – 1017 стр. ; 25 см. – (Целокупна дела / Десанка Максимовић ; т. 10)
70. НОВАКОВИЋ, Душко
 Забава за утучене : (изабране песме 2002-2010) / Душко Новаковић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије, 2012 (Београд : Драслар партнер). – 309 стр. ; 22 см. – (Награда „Десанка Максимовић” ; књ. 17)
71. КОПИЦЛ, Владимир
 Туфне : избране песме / Владимир Копицл. – Београд : Народна библиотека Србије : Задужбина Десанка Максимовић, 2013. – 268 стр. ; 21 см. – (Награда „Десанка Максимовић” ; књ. 18)
72. СТАНИШИЋ, Мирјана
 Двадесет година рада Задужбине „Десанка Максимовић” : каталог изложбе / [аутори изложбе и каталога Мирјана Станишић, Бранкица Ресан и Биљана Калезић ; аутор уводног текста Станиша Тутњевић ; превод уводног текста Драган Пурешић]. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије, 2013. – 30 стр. : илустр. ; 21 x 23 см
73. СТАНИШИЋ, Мирјана
 „Оставићу вам једино речи ---” : каталог изложбе рукописне заоставштине Десанке Максимовић / [аутори изложбе и каталога Мирјана Станишић, Биљана Калезић и Бранкица Ресан ; аутор уводног текста Радмила Лазић ; превод уводног текста на енглески језик Драган Пурешић]. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије, 2013. – 48 стр. : илустр. ; 21 x 23 см

74. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2012 ; Београд)
Поезија Душка Новаковића : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, 21. мај 2012. ; приредила Мирјана Станишић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2013. – 218 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 30)
75. ЗАДУЖБИНА „Десанка Максимовић” : 1993-2013. / приредила Мирјана Станишић. – Београд : Задужбина „Десанка Максимовић” : Народна библиотека Србије, 2013 (Београд : Драслар партнер). – 263 стр. : слика Д. Максимовић ; 21 см
76. МАКСИМОВИЋ, Десанка, 1898-1993
Тражим помиловање : лирске дискусије с Душановим закоником / Десанка Максимовић = I Am Seeking a Pardon : lyric discussions with Dušan's code / Desanka Maksimović ; translated from the Serbian by Dragan Purešić. – Београд : Народна библиотека Србије = Belgrade : National library of Serbia, 2013 (Београд : Cicero print). – 189 стр. : илустр. ; 21 см. – (Библиотека Огледало / [Народна библиотека Србије] = The Mirror library / [National library of Serbia]) Упоредо срп. текст и енгл. превод. – Тираж 500. – Стр. 7-41: Мјесто збирке Тражим помиловање у дјелу Десанке Максимовић / Станиша Тутњевић. – Glossary: стр. 187-188.
77. ПАСЕР, Снежана, 1974-
Фолклорни елементи у стваралаштву Десанке Максимовић / Снежана Пасер – Београд : Задужбина «Десанка Максимовић», 2013 (Београд : Драслар партнер) – 338 стр. ; 21 см. – (Студије о књижевном делу Десанке Максимовић ; књ. 8) Тираж 300. – Напомене и библиографске референце уз текст. Библиографија : стр. – Библиографија: стр. 327-334. – Регистар.
78. НАД целокупним делом Десанке Максимовић / зборник радова ; уредио Станиша Тутњевић. – Београд : Задужбина «Десанка Максимовић», 2013 (Београд : Драслар партнер). – 425 стр. ; 21 см. – (Студије о књижевном делу Десанке Максимовић ; књ. 9) «Зборник радова 'Над целокупним делом Десанке Максимовић' настао је као резултат Међународног научног скупа одржаног под истим насловом од 16. до 18. октобра 2013. године у Соко граду ...» Уз овај зборник. – Тираж 300. – Напомене и библиографске референце уз текст. – Библиографија уз свако поглавље. – Summaries. – Регистар.
79. ЂОРЂЕВИЋ, Милан, 1954-
Пепео у башти / Милан Ђорђевић. – Београд : Народна библиотека Србије : Задужбина «Десанка Максимовић», 2014 (Београд : Драслар партнер). – 284 стр. ; 21 см. – (Награда Десанка Максимовић ; књ. 19).

80. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2013 ; Београд)
Поезија Владимира Копицла : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, 22. мај 2013. : приредила Мирјана Станишић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић, 2014. (Београд : Драслар партнер) – 159 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 31)
81. 821.163.41-1 ПАЈИЋ, Петар, 1935-
Поезија / Петар Пајић. – Београд : Народна библиотека Србије: Задужбина «Десанка Максимовић», 2015 (Београд : Драслар партнер). – 257 стр. ; 21 см. – (Награда Десанка Максимовић ; књ. 20).
82. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2014 ; Београд)
Поезија Милана Ђорђевића : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, 23. мај 2014. ; приредила Мирјана Станишић. – Београд : Задужбина «Десанка Максимовић», 2015 (Београд : Драслар партнер). – 144 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 32).
83. КРАГУЈЕВИЋ, Тања, 1946-
Трн о свили / Тања Крагујевић. – Београд : Народна библиотека Србије: Задужбина «Десанка Максимовић», 2016 (Београд : Службени гласник). – 425. стр. ; 21 см. – (Награда Десанка Максимовић ; књ. 21).
84. ПРЕЛИЋ, Велибор, 1965-
Каталог личне библиотеке Десанке Максимовић : библиотека целина у Народној библиотеци Србије / Велибор Прелић, Мирјана Станишић. – Београд : Задужбина «Десанка Максимовић» ; Београд : Народна библиотека Србије, 2016. (Београд : Чигоја). – 445 стр. ; 21 см. – (Студије о књижевном делу Десанке Максимовић ; књ. 10). Тираж 150. – Регистар.
85. МАКСИМОВИЋ, Десанка, 1898-1993
Песме [Електронски извор]. Књ. 1, (1920-1936). Књ. 2, (1936-1951) / Десанка Максимовић ; дигитално издање и рукописну грађу приредила Мирјана Станишић ; информатичка обрада Предраг Савић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије, 2016 (Београд : Донат граф). – 1 електронски оптички диск (DVD) : слика, текст; 12 см. – (Целокупна дела Десанке Максимовић : дигитално издање / уредник дигиталног издања Станиша Тутњевић; 1) (Библиотека Електронска издања/[Задужбина Десанка Максимовић]; 1). – Тираж 200. – Регистар.
86. МАКСИМОВИЋ, Десанка, 1898-1993
Песме [Електронски извор]. Књ. 1, (1951-1969). Књ. 2, (1969-1979) / Десанка Максимовић ; дигитално издање и рукописну грађу приредила Мирјана Станишић ; информатичка обрада

- Предраг Савић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије, 2016 (Београд : Донат граф). – 1 електронски оптички диск (DVD) : слика, текст ; 12 см. – (Целокупна дела Десанке Максимовић : дигитално издање / уредник дигиталног издања Станиша Тутњевић ; 2) (Библиотека Електронска издања/[Задужбина Десанка Максимовић]; 2). – Тираж 200. – Регистри.
87. МАКСИМОВИЋ, Десанка, 1898-1993
Песме [Електронски извор]. Књ. 1, (1979-1993). Књ. 2, (1988-1993) / Десанка Максимовић ; дигитално издање и рукописну грађу приредила Мирјана Станишић ; информатичка обрада Предраг Савић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије, 2016 (Београд : Донат граф). – 1 електронски оптички диск (DVD) : слика, текст ; 12 см. – (Целокупна дела Десанке Максимовић : дигитално издање / уредник Станиша Тутњевић ; 3) (Библиотека Електронска издања/[Задужбина Десанка Максимовић]; 3). – Тираж 200. – Регистри.
88. МАКСИМОВИЋ, Десанка, 1898-1993
Проза [Електронски извор]. Књ. 1, Романи. Књ. 2, Приповетке / Десанка Максимовић ; дигитално издање приредила Ана Ћосић Вукић ; информатичка обрада Предраг Савић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије, 2016 (Београд : Донат граф). – 1 електронски оптички диск (DVD) : слика, текст ; 12 см. – (Целокупна дела Десанке Максимовић : дигитално издање / уредник Станиша Тутњевић ; 4) (Библиотека Електронска издања/[Задужбина Десанка Максимовић] ; 4). – Тираж 200. – Регистри.
89. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2015 ; Београд)
Поезија Петра Пајића : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, 19. мај 2015. ; приредила Мирјана Станишић. – Београд : Задужбина «Десанка Максимовић» : Народна библиотека Србије, 2016 ([Београд] : Службени гласник). – 170 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 33)
90. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2016 ; Београд)
Поезија Тање Крагујевић : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, 1. јул 2016. ; приредила Мирјана Станишић. – Београд : Задужбина «Десанка Максимовић», 2017 (Београд : Чигоја штампа). – 138 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 34).

91. ОДАЛОВИЋ, Мошо, 1947-
Добро јутро, Велика Хочо : изабране песме / Мошо Одаловић. – Београд : Народна библиотека Србије: Задужбина «Десанка Максимовић», 2017 (Београд : Чигоја). – 260 стр. ; 22 см. – (Награда Десанка Максимовић ; књ. 22).
92. МАКСИМОВИЋ, Десанка, 1898-1993
Проза [Електронски извор] / Десанка Максимовић ; дигитално издање и рукописну грађу приредила Нада Мирков Богдановић ; информатичка обрада Предраг Савић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије, 2017 (Београд : Донат граф). – 1 електронски оптички диск (DVD) : слика, текст ; 12 см. – (Целокупна дела Десанке Максимовић : дигитално издање / уредник Станиша Тутњевић ; 5) (Библиотека Електронска издања / [Задужбина Десанка Максимовић] ; 5)
93. МАКСИМОВИЋ, Десанка, 1898-1993
Песме за децу [Електронски извор] / Десанка Максимовић ; дигитално издање и рукописну грађу приредила Мирјана Станишић ; информатичка обрада Предраг Савић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије, 2017 (Београд : Донат граф). – 1 електронски оптички диск (DVD) : слика, текст ; 12 см. – (Целокупна дела Десанке Максимовић : дигитално издање / уредник Станиша Тутњевић ; 6) (Библиотека Електронска издања / [Задужбина Десанка Максимовић] ; 6)
94. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2017 ; Београд) Поезија Моша Одаловића : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, 26. септембар 2017. ; уреднице Зорана Опачић и Мирјана Станишић. – Београд : Задужбина «Десанка Максимовић» : Народна библиотека Србије, 2018. (Београд : Чигоја штампа). – 262 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 35)
95. НЕНАДИЋ, Милан, 1947
Отмено а црно : изабране песме / Милан Ненадић. – Београд : Задужбина «Десанка Максимовић» : Народна библиотека Србије, 2018 (Београд : Чигоја штампа). – 160 стр. ; 21 см. – (Награда Десанка Максимовић ; књ. 23)
96. СРПСКЕ песникиње: зборник сажетака / [главни и одговорни уредник Емир Кустурица ; уредник Александра Вранеш ; превод на енглески Марина Милошевић]. – 1. изд. – Више-

- град : Андрићев институт ; Београд : Задужбина «Десанка Максимовић», 2018 (Београд : Белпак). – 76 стр. ; 20 см. – (Библиотека Научни скупови Одјелења за књижевност. Зборници сажетака ; књ. 8)
97. СРПСКЕ песникиње : зборник радова / [главни и одговорни уредник Емир Кустурица ; уредник Александра Вранеш]. – 1. изд. – Вишеград : Андрићев институт, 2018 (Београд : Белпак). – 261 стр. ; 20 см. – (Библиотека Научни скупови Одјелења за књижевност. Коло, Зборници радова ; књ. 10)
98. РИСТОВИЋ, Ана, 1972-
Изабране песме / Ана Ристовић. – Београд : Задужбина «Десанка Максимовић» : Народна библиотека Србије, 2019 (Београд : Чигоја штампа). – 244 стр. ; 21 см. – (Награда Десанка Максимовић / Задужбина «Десанка Максимовић», Београд ; књ. 24)
99. ПЕСНИЧКИ завичај Десанке Максимовић : зборник радова / [уредници Светлана Шеатовић, Зорана Опачић]. – Београд : Институт за књижевност и уметност : Задужбина «Десанка Максимовић» ; Требиње : Дучићеве вечери поезије, 2019 (Београд : Чигоја). – 407 стр. ; 19 см. – (Наука о књижевности. Поетичка истраживања ; књ. 24)
100. МАКСИМОВИЋ, Десанка, 1898-1993
Проза за децу [Електронски извор] / Десанка Максимовић ; дигитално издање, рукописну грађу и Додатак приредила Мирјана Станишић ; информатичка обрада Предраг Савић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије, 2019 (Београд : Донат граф). – 1 електронски оптички диск (DVD) : слика, текст ; 12 см. – (Целокупна дела Десанке Максимовић : дигитално издање / уредник Станиша Тутњевић ; 7) (Библиотека Електронска издања / [Задужбина Десанка Максимовић] ; 7)
101. ПРЕВОДИ [Десанке Максимовић] [Електронски извор] / дигитално издање, рукописну грађу и Додатак приредила Биљана Калезић ; информатичка обрада Предраг Савић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије, 2019 (Београд : Донат граф). – 1 електронски оптички диск (DVD) : слика, текст ; 12 см. – (Целокупна дела Десанке Максимовић : дигитално издање / уредник Станиша Тутњевић ; 8) (Библиотека Електронска издања / [Задужбина Десанка Максимовић] ; 8)
102. ПРЕВОДИ [Десанке Максимовић] [Електронски извор] / дигитално издање, рукописну грађу и Додатак приредила Мирјана Станишић ; информатичка обрада Предраг Савић. – Београд :

Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије, 2019 (Београд : Донат граф). – 1 електронски оптички диск (DVD) : слика, текст ; 12 см. – (Целокупна дела Десанке Максимовић : дигитално издање / уредник Станиша Тутњевић ; 9) (Библиотека Електронска издања / [Задужбина Десанка Максимовић] ; 9)

103. ЂОРЂЕВИЋ, Бојан, 1965-

Биобиблиографија [Електронски извор] / дигитално издање и Додатак приредио Бојан Ђорђевић ; информатичка обрада Предраг Савић. – Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије, 2019 (Београд : Донат граф). – 1 електронски оптички диск (DVD) : слика, текст ; 12 см. – (Целокупна дела Десанке Максимовић : дигитално издање / уредник Станиша Тутњевић ; 10) (Библиотека Електронска издања / [Задужбина Десанка Максимовић]; 10)

104. СИМИЋ, Наташа, 1972-

Библиографија едиције «Десанкини мајски разговори» [Електронски извор] : 1993-2018 / Наташа Симић. – Београд : Задужбина «Десанка Максимовић» : Народна библиотека Србије, 2019 (Београд : Донат граф). – 1 електронски оптички диск (CD-ROM) ; 12 см

105. КАРАНОВИЋ, Војислав, 1961-

Загљај у коме нема никога : изабране песме / Војислав Карановић. – Београд : Задужбина „Десанка Максимовић” : Народна библиотека Србије, 2020 (Београд : Чигоја штампа). – 260 стр. ; 21 см. – (Награда Десанка Максимовић ; књ. 25)

106. ДЕКАНКИНИ мајски разговори (2019 ; Београд)

Поезија Ане Ристовић : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, 12. новембар 2019. ; уредник Светлана Шеатовић. – Београд : Задужбина „Десанка Максимовић” : Народна библиотека Србије : Институт за књижевност и уметност, 2020 (Београд : Чигоја штампа). – 272 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори / Задужбина „Десанка Максимовић”, Београд ; књ. 36).

107. МАРИНКОВИЋ, Томислав, 1949-

Дуге сенке иза тренутака : изабране песме / Томислав Маринковић. – Београд : Задужбина «Десанка Максимовић» : Народна библиотека Србије, 2021 (Београд : Чигоја штампа). – 179 стр. ; 21 см. – (Награда Десанка Максимовић ; књ. 26).

108. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2020 ; Београд)
 Поезија Војислава Карановића : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, 16. новембар 2020. ; уредник Светлана Шеатовић. – Београд : Задужбина «Десанка Максимовић» : Народна библиотека Србије : Институт за књижевност и уметност, 2021 (Београд : Skripta internacional). – 369 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори / Задужбина «Десанка Максимовић», Београд ; књ. 37)
109. ДЕСАНКИНИ мајски разговори (2021 ; Београд)
 Поезија Томислава Маринковића : зборник радова / Десанкини мајски разговори, Београд, 16. новембар 2021. ; уреднице Светлана Шеатовић, Јана М. Алексић. – Београд : Задужбина «Десанка Максимовић» : Народна библиотека Србије : Институт за књижевност и уметност, 2022 (Београд : Службени гласник). – 373 стр. ; 21 см. – (Десанкини мајски разговори ; књ. 38)
110. РАДОЈЧИЋ, Саша, 1963-
 За ватру надлежна је душа : изабране песме / Саша Радојчић. – Београд : Задужбина «Десанка Максимовић» : Народна библиотека Србије, 2022 (Београд : Службени гласник). – 175 стр. ; 21 см. – (Награда Десанка Максимовић ; књ. 27)
111. ДОЈЧИНОВИЋ, Биљана, 1963-
 Стазе, споне, спознаје / ауторке изложбе и каталога Биљана Дојчиновић, Мирјана Станишић ; [превод уводног текста на енглески језик Горан Петровић]. – Београд : Народна библиотека Србије, 2022 (Београд : Ретро принт). – 127 стр. : фотогр. ; 21 x 23 см
112. НЕДЕЉКОВИЋ, Живорад, 1959-
 Начин приближавања : изабране песме / Живорад Недељковић. – Београд : Задужбина «Десанка Максимовић» : Народна библиотека Србије, 2023 ([Београд] : Службени гласник). – 229 стр. ; 21 см. – (Награда Десанка Максимовић ; књ. 28)

Библиографију приредила
Мирјана Станишић

ПОВЕЉА

Љубомир Симовић
Стеван Раичковић
Миодраг Павловић
Танасије Младеновић
Матија Бећковић
Милован Данојлић
Бранислав Петровић
Борислав Радовић
Слободан Ракић
Радмила Лазич
Милосав Пешић
Новица Падић
Алек Вукадиновић
Слободан Зубановић
Мирослав Максимовић

Рајко Петров Ного
Мирјана Стефановић
Душко Новаковић
Владимир Копица
Милан Ђорђевић
Петар Пајић
Тања Крагујевић
Мошо Одаловић
Милан Ненадић
Ана Ристовић
Војислав Карановић
Томислав Маринковић
Саша Радојичић
Живорад Недељковић

ЗА УКУПАН
ДОПРИНОС
СРПСКОЈ ПОЕЗИЈИ

Награда „Десанка Максимовић”, за укупан допринос српској поезији, додељује се од 1994. године у Бранковини. Подразмева статуету и повељу, новчани износ, збирку поезије у избору награђеног песника, организовање округлог стола о поезији добитника и издавање зборника радова са скупа.

Уметник Лазар Ракоњац

Десанка Максимовић
у тридесетим годинама, пре удаје

Мој свет

Мој свет се сад састоји од мисли мутних,
од срца пометенога,
од онога што у болу докучим,
што наслутим,
мој свет се састоји од недореченога.

Мој свет се састоји од сумње у Бога,
од прижељкивања
да га има негде горе,
од приговора његовим законима,
његовој вољи да човек буде створен.

Мој свет се састоји од неспокојства,
од презања пред свачим,
у њему су и скрушености благе својства
и побуна
што човек прође тек што закорачи.

Мој свет се састоји од онога
што се мисли кад је поноћна тама,
несталнији је мој свет од дима,
од туге тиши.

Стотину васиона свет сад у мени има
и стотину кругова чистиљивих,

Десанка

МОЈ СВЕТ

Аутор каталога и изложбе
МИРЈАНА СТАНИШИЋ

ХРОНОЛОШКИ ПРЕГЛЕД ЖИВОТА И ДЕЛА ДЕСАНКЕ МАКСИМОВИЋ¹

1898.

Рођена је 16. маја, у Рабровици код Ваљева, од оца Михаила, учитеља рабровичке основне школе и мајке Драгиње, кћерке свештеника бранковинског.

1905–1909.

Основну школу учи у Бранковини, а потом у Ваљеву, где завршава гимназију.

1919.

Уписује студије упоредне књижевности, опште историје и историје уметности на Филозофском факултету у Београду.

1920.

Уредници Сима Пандуровић и Велимир Живојиновић Масука објављују њене песме „Једна смрт” и „Питање” у часопису *Мисао*. Десанка Максимовић постаје стални сарадник *Мисли*, упознаје највиђенија имена наше литературе тога доба: Исидору Секулић, Густава Крклеца, Богдана Поповића, Станислава Винавера, Растка Петровића.

1921.

Улази у прву антологију песама – Сима Пандуровић узима једанаест песама Десанке Максимовић за овај избор часописа *Мисли*. Објављује и прву песму у *Српском књижевном гласнику*.

1922.

Почиње да ради у приватној гимназији у Обреновцу.

1923.

Дипломира на Филозофском факултету у Београду. Постављена је за суплента у Трећој женској гимназији.

¹ Хронологију приредила М. Станишић према: Поповић, Радован. *Песничкиња душе Србије*. Београд: Службени гласник, 2009.

1924.

Светислав Б. Цвијановић објављује прву књигу песама младе песникиње *Песме*. Изабрана је за питомицу француског Министарства иностраних дела и одлази у Париз. Први пут четири њене песме излазе на једном страном језику. На немачки их преводи Златко Горјан и објављује у листу *Belgrader Zeitung*.

1925.

Враћа се из Париза, после једногодишњих студија. Добија свој први орден – Орден Св. Саве. Постављена је за суплента Учитељске школе у Дубровнику. Премештена је за професора Прве женске гимназије у Београду. Штампала прву песму у *Летопису Матице српске*.

1927.

Мисао штампа прву књигу песама за децу Десанке Максимовић *Врш детињства*.

У ускршњем броју *Политике* објављује прву песму у овом листу. Божидар Ковачевић уноси три њене песме у *Антологију љубавне лирике* („Стрепња”, „На бури” и „Девојачка молба”), а *Летопис Матице српске*, поводом стогодишњице излажења, објављује њену прозу „Директорове гуске”.

1929.

Објављује студију *Јованка Орлеанка*.

1930.

Мисао објављује књигу песама *Зелени вишњез*.

1931.

Српска књижевна задруга објављује у својој библиотеци *Савременик* њену прву књигу приповедака *Лудило срца*. За песму „Умор” добија Награду „Цвијета Зузорић”.

1932.

Објављује књигу песама у прози *Гозба на ливади*, издање часописа *Мисао*. Активна је међу члановима београдског Пен клуба.

1933.

Упознаје Сергеја Сластикова, глумца и песника, и удаје се за њега.

Објављује књигу за децу *Срце лушке спаваљке*, у издању Геце Кона. Народна просвета штампа две књиге Достојевског, а међу преводиоцима с руског је и Десанка Максимовић (уредник је Исидора Секулић). Савез руских писаца и новинара у Југославији објављује *Антологију нове југословенске лирике*, где се налази и пет песама Десанке Максимовић. Крајем маја учествује у Дубровнику на XI међународном конгресу Пен клуба.

1935.

Сарађује у подлистку *Полиитике за децу*. Геца Кон објављује њену другу књигу приповедака *Како они живе*. Преводи с бугарског језика песму Л. Станчева.

За песнички рад добија Награду „Седам уметности”.

1936.

Српска књижевна задруга објављује *Нове песме* Десанке Максимовић. Преводи с бугарског децје песме Јордана Стубела.

1938.

Геца Кон штампа *Расјеване приче*, библиотека *Златна књија*.

1939- 1940.

Сарађује у *Српском књижевном гласнику*, *Полиитици*, часопису *Наша стварност*, *Годишњаку Мајице српске*; преводи са словеначког. Њене песме објављује словеначки часопис *Уметност* (преводицац Миха Малеш). Преводи Чеховљеве приче с руског. Геца Кон штампа позоришни комад за децу *Дечја соба*.

1941.

Пензионисана.² Пише у *Полиитици*, *Српском књижевном гласнику*. Погођена стрељањем ђака у Крагујевцу, пише прву верзију поеме „Крвава бајка”.

1942.

Објављује књигу *Дечја соба и остале приче* и *Зајонетке лаке за прваке ђаке* са Јованком Хрваћанин.

1943.

Објављује *Паукову љуљашку*, *Шарену шорбицу*, *Срце луије сјавалке* и *друге приче за децу*.

1944.

Активирана је одмах после ослобођења Београда и враћена на рад у Учитељску школу.

1945.

Штампа поему „Ослобођење Цвете Андрић”; преводи с руског.

1946.

Просвета издаје збирку песама *Песник и завичај*. У Бугарској излази из штампе антологија српских песника, међу којима су и стихови Десанке Максимовић.

² „У ’прочишћавању редова’ међу професорима [...] у очекивању ’одговорности школе и професора према нацији’[...] међу онима који нису били довољно ’национално поуздани’ и били оглашени вишком, те као такви пензионисани, налазила се и Десанка Максимовић” (Ђорђевић, 2018: 128).

1948.

Добија награду Савета за просвету и културу за поему *Река помоћница*.

1949.

Потписује одговор југословенских књижевника совјетским књижевницима Ф. Глаткову и Н. Тихонову и другима, а поводом кампање око Резолуције Информбироа. Накладни завод Хрватске објављује плакету *Отаџбина у првомајској поворци*.

1950.

Загребачка Зора објављује *Изабране песме*, а Ново поколење у Београду штампа поему за децу „Река помоћница”. Преводи приповетке Достојевског. Члан је управе Удружења књижевника Србије. Добија награду владе НР Србије за „Реку помоћницу”.

1951.

Просвета објављује књигу *Отаџбино, шу сам*.

1953.

Пензионисана је као професор Прве женске гимназије у Београду.

1954.

Један је од потписника Новосадског договора о језику и правопису. Објављује први роман *Ошворен прозор*, приповетке *Страшна игра*, збирке песама за децу *Ветрова усјаванка* и *Пролећни сасџанак*.

1955.

Преводи са словеначког и њена дела преводи на словеначки. Просвета штампа збирку песама *Мирис земље*. Објављује збирку песама за децу *Росна руковеш*.

1956.

Учествује на првом фестивалу југословенске поезије одржаном на Плитвицама. Објављује збирку приповедака за децу *Чобанин пчела*.

1957.

Поезија јој је заступљена у антологији југословенских песника објављеној у Прагу. Сарајевска Свјетлост објављује *Бајку о крашковечној*, за коју добија и награду.

1958.

Један је од најобјављиванијих писаца код нас. Загребачка Школска књига објављује *Изабране џјесме*. Преводи књигу Витомила Зупана *Путовање у хиљадића места*. За целокупан књижевни рад добија Награду „Младо поколење”. Одликована је Орденом заслуга за народ I реда.

1959.

На свечаној седници Матице српске уручена јој је Змајева награда за 1958. годину, за књигу *Мирис земље*. Изабрана је за дописног члана Српске академије наука и уметности. Младо поколење објављује књигу прича *Ако је веровати мојој баки*.

1960.

Објављује *Шумску љубашку* и *Бунтовни разред*. У Москви излази *Мирис земље*, луксузно опремљена, с предговором Вере Инбер, а међу преводиоцима је А. Ахматова. *Мирис земље* излази на бугарском, у Софији. *Песме*, у избору Стевана Раичковића, штампа Просвета. Добија Октобарску награду града Крагујевца за поему „Крвава бајка”. Добија бугарски орден Кирил и Методиј I реда. Објављује збирку песама *Заробљеник снова*.

1961.

Објављује збирку песама *Говори тихо* и збирке песама за децу *Писма из шуме* и *Чудо у пољу*.

1962.

Објављује збирку песама за децу *Сунчеви поданици* и збирку прича *Писма из шуме*.

1964.

Објављује збирку песама *Тражим помиловање*, збирку приповедака за децу *Крајковечна* и збирке песама за децу *Бела врана* и *Пшнице на чесми*. Добија Седмојулску награду за осведочене уметничке резултате.

1965.

Изабрана је за редовног члана Српске академије наука и уметности. Објављује збирке приповедака за децу *Осе мађионичари*, *Хоћу да се радујем* и *Нећу овим возом*.

1966.

Тражим помиловање излази у Љубљани и Скопљу. По оцени критике, ова књига је песнички врхунац Десанке Максимовић. Објављује збирку приповедака за децу *Медведова женидба*.

1967.

Бунтовни разред излази у Јеревану, и у Вилњусу. Објављује збирку песама за децу *Златни лејпир* и збирке приповедака за децу *Бачко срце* и *Патуљкова шајна*.

1968.

Маја месеца у Ваљеву и Бранковини свечано је прослављена педесетогодишњица рада и седамдесетогодишњица живота Десанке Максимовић под називом *Песничко пролеће Десанке Максимовић*. Тито је одликује Орденом Републике са златним венцем, а Президијум Врховног совјета СССР Орденом части. Путује у Париз.

1969.

Нолит штампа *Сабрана дела* у седам књига. Борави у Мађарској. Минерва објављује роман *Не забравити*.

1970.

У Београду умире Сергије Сластиков, Десанкин супруг, с којим је преводила на бугарски, на руски и са руског. Добија награду АВНОЈ. Објављује роман за децу *Прагевојчица*.

1971.

У Паризу, на француском језику, излазе *Изабране песме* Десанке Максимовић, у преводу Дивне Денковић-Братић, која ову књигу шаље једној од највећих жена писаца овога века – Маргарит Јурсенар. Позната списатељица јој је, захваљујући на дару, написала: „Примите сву моју захвалност за ваше жеље и за стихове Десанке Максимовић, чији сте превод били љубазни да ми пошаљете у лепом издању упоредних језика. Неке од тих песама веома су лепе, нарочито оне везане за земљу, за моћно тло ваше земље [„Сељакова смрт”, „Воћњаци”, „За земљу где војска пролази”], или оне које изражавају смисао једне природне античке законитости [„Човек са Балкана”], или још у којима је неизмерне самилости за људе уопште [за оне који посрћу...]. Хвала на послатој збирци.”

1972.

Тражим помиловање излази у Варшави, а потом у Риги. Објављује антологију бугарских песникиња, њих 15, од Доре Габе и Јелисавете Багрјане, до Људмиле Исајеве и Ваше Петков. У мају је у Паризу, на Сорбони, одржана је недеља југословенске културе, у оквиру које је посебно било представљено песništво Десанке Максимовић. Слово љубве објављује књигу путописа *Празници путовања*.

1973.

Објављује нову књигу стихова *Немам више времена*.

1974.

Трећи програм Радио Београда објављује расправу Радомира Константиновића *Десанка Максимовић између наивности и самилости*. Добија по други пут Змајеву награду Матице српске за 1973. годину за књигу *Немам више времена*. Добија и Вукову награду.

1975.

Добија Специјалну Вукову награду.

1976.

Нолит штампа песме Десанке Максимовић двојезично, на српскохрватском и шпанском језику. Изабрана је у Одбор за обележавање 150. годишњице оснивања Матице српске у Новом Саду. У Торонту излази збирка њених старих и нових песама *Поздрави из старој краја* на енглеском и српскохрватском. У Београду излазе две нове књиге, *Песме из Норвешке* и *Лешојис Перунових поштовака*.

1977.

Изабране песме излазе у Москви, а потом *Зелени вишез*. Последњих година била је у Америци, Канади, Норвешкој, Совјетском Савезу. Објављује збирку песама за децу *Дете у шорби*.

1978.

Крајем фебруара путује у Аустралију, на фестивал уметности у Аделаиди, где је обележена 80. годишњица рођења Десанке Максимовић. Објављује путописе *Снимци из Швајцарске*.

1979.

Њене песме објављене су у тротомном избору *Поезија Европе*, објављеном у Москви. Из штампе излази књига *Ничија земља*.

1980.

Српска књижевна задруга објављује *Песме* Десанке Максимовић. *Приче за децу* објављене су у Букурешту, изабране песме у Будимпешти, а *Успаванка* у Хамбургу. На Националној конвенцији Америчке асоцијације за унапређење славистичких студија у Филаделфији одржана панел-дискусија о делу Десанке Максимовић, којој је присуствовала и сама песникиња. ГИРО „Милић Ракић” у Ваљеву покреће библиотеку *Песничком руком писано* и прву свеску посвећује Десанки Максимовић. („Данас су ми ове песме најближе. Можда сутра не бих исте изабрала.”)

1981.

У Букурешту излази књига *Песник и пролеће*, а у Хамбургу *Мали пас*.

Добија диплому почасног члана Матице српске за рад у Управном одбору Матице и дугогодишњу сарадњу у *Лешојису*, те за изванредно књижевно стваралаштво.

1982.

У Берлину излазе *Изабране песме*. У Народном позоришту у Београду 5. децембра одржан је књижевни матине посвећен стваралаштву Десанке Максимовић под називом *Песникиња, земља сшаринска*.

1983.

Учествује на Горановом пролећу. Обележена 85. годишњица рођења Десанке Максимовић. Путује у Кину, као шеф делегације југословенских писаца, на позив Министарства културе НР Кине. Објављује збирке песама *Слово о љубави* и *Међаши сећања*.

1984.

Удружење књижевника Србије предлаже је за Нобелову награду. Одлази у Велику Британију, где је посетила Универзитет у Лондону, затим Оксфорд. Турски књижевни часопис *Денем* (Раздобље) у Измиру објављује песме наше песникиње. Московска Правда објављује опширан текст о њеном стваралаштву и разговор са њом. За збирку *Слово о љубави* добија Његошеву награду. Удружење књижевника Србије једногласно јој додељује награду за животно дело. У оквиру *Октобарској сусрета писаца* одржан је округли сто о делу Десанке Максимовић.

1985.

На Цетињу јој је уручена Његошева награда, у свечаној сали Владичанског дома. У оквиру књижевног сусрета *Пјесничка ријеч на извору Пиве*, одржан скуп о делу Десанке Максимовић. Отворена је „Десанкина школа” у Бранковини. На свечаној седници Скупштине општине Ваљево Десанки Максимовић уручена је Златна плакета Града Ваљева. Издавачка кућа Багдала јој уручује Златни прстен.

1986.

У преводу Маргарите Алигер, јулски број *Иностраним литератури*, месечника Савеза писаца Совјетског Савеза, објављује десет песама Десанке Максимовић из књиге *Слово о љубави*. *Књижевност* објављује циклус песама Десанке Максимовић.

1987.

У Ваљеву је одржано међународно књижевно вече *Песници словенских језика Десанки у часи*. Учествовали су писци из Совјетског Савеза, Пољске, Чехословачке, Аустрије и Југославије. Објављује збирку песама *Михолско лето*. Објављује збирку песама *Сајам речи*.

1988.

Председништво СФРЈ одликовало је Десанку Максимовић Орденом југословенске заставе са лентом за седам деценија преданог књижевног рада. У Струги јој је додељен Златни венац на Струшким вечерима поезије, а у Русији Орден пријатељства народа. Нолит објављује *Сабране песме* Десанке Максимовић у четири књиге. Објављује збирку песама *Памтићу све* и збирку песама за децу *Песме о птицама*. Почине да пише хаику поезију.

1989.

Војска јој додељује Велику плакету Оружаних снага Југославије.

1990.

Присуствује прослави 175. годишњице Другог српског устанка у Такову, као и свечаној прослави *Шест векова од Косовској боја*. Добија награду за животно дело Златни крст кнеза Лазара у Грачаници. Изабрана је у Одбор за подизање спомен-обележја Јовану Дучићу и пренос песникових посмртних остатака из Америке у завичај. У Ваљеву је 27. октобра откривен споменик песништву у лику Десанке Максимовић, а говорио је песник Матија Бећковић. У Италији је објављена антологија најлепших љубавних песама од антике до данас, *Luna d'amore (Месец љубави)*, где је Десанка Максимовић у друштву Елијара, Шелија, Китса, Бајрона, Јесењина, Цветајеве, Тагора, Блока и других.

1991.

Објављује збирку песама *Небески разбој*.

1992.

Концертом у Атријуму Народног музеја у Београду обележен је рођендан Десанке Максимовић. На прослави стогодишњице Српске књижевне задруге, патријарх српски Павле уручио јој је Орден Светог Саве, а академик Радован Самарџић, председник СКЗ, награду Српске књижевне задруге за животно дело. Задруга је објавила и последњу књигу Десанке Максимовић (књига 564 у Колу) *Зовина свирала*.

1993.

Објављује збирку хаику поезије *Озон завичаја*. Једна основна школа у Београду добила је њено име. Присутствовала је представљању своје књиге *Зовина свирала* у Библиотеци града Београда. Била је и на светосавској прослави. Почетком фебруара осетила је прве знаке прехладе. Умрла је у своме дому, 11. фебруара. Последњи се од Десанке Максимовић опростио академик Добрица Ћосић, председник Републике Југославије: „[...] Лака Ти земља твоје Бранковине! Лака Ти ноћ, Десанка!”

Сећање Бранислава Милакаре на дан сахране:

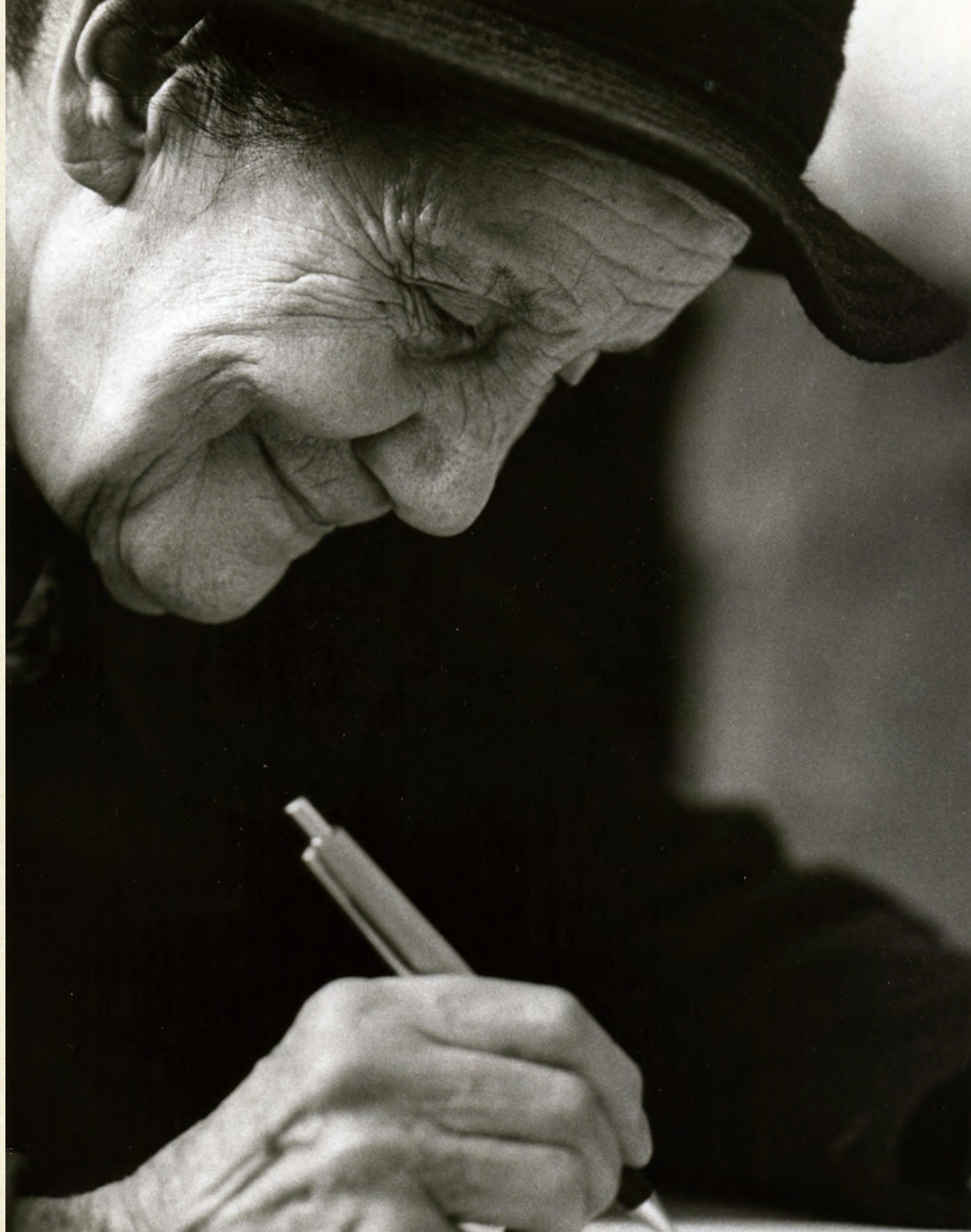
„Велики испраћај на Новом гробљу у Београду. Непрегледна маса њених поштовалаца. Зимски, ведар сунчани дан. Његова светост Патријарх српски Павле држи опело, ређају се последњи поздравци: Матија Бећковић, градоначелница Београда госпођа Груден . . . Двоја погребна кола крећу пут Бранковине. У првим је Десанка, а у пратећем, венци и маса цвећа. Седам у прва кола да будем уз тетку на последњем овоземаљском путу. За нама се формира колона возила и аутобуса.

... На раскрсници надомак Рабровице, месту на коме је Десанка дошла на свет, опхрва ме неодољива жеља да је одвезем на место где је први пут угледала светлост којој се толико радовала. Тиме се затвара прстен животног пута као симбол целовитости.

Одједном ми ништа није представљала свест да нас чека велики број људи у Ваљеву и Бранковини и да неки протокол захтева другачије понашање, јер и сам председник Републике, велики писац Добрица Ћосић, долази на испраћај и сахрану. Био сам испуњен мишљу да је то последњи приватни чин, можда хир, на који и Десанка, а и ја имамо право.

Скретосмо. За нама друга погребна кола са цвећем, па једна службена из којих се огласи сирена и упалише наизменично црвена и плава светла упозоравајући на прекршај. Како је пут узак, није нас нико могао обићи и омести у намери. Када уђосмо у двориште рабровичке школе у којој је Десанка рођена, истрча из службених кола тадашњи министар просвете Иван Ивић, ван себе од узбуђења, уплашено захтевајући објашњење. Када му објасних своју самовољу, разнежи се, узео китицу висибаса из масе цвећа и задену је за окно собе у којој је Десанка дошла на свет. Окитисмо родну кућу и бунар из кога је захваћена вода за њено прво купање и оћутасмо минут у знак поште.

Даље су се ствари одвијале више спонтано него према протоколу, како у Ваљеву тако и на самом гробу и самој сахрани. Вредно је поменути један неуобичајен израз те спонтаности и љубави према Десанки. У тренутку спуштања Десанке у ‘вечно боравиште’, на ведром, светлом небу појавио се спортски авион ‘Аероклуба’ који је направио неколико поздравних кругова над портном и гробом и посуо цвећем са неба окупљене придружујући се заједничком опроштају. То није био погреб – то је било свечано опраштање.”

РУКОПИСИ

ОД ПРВЕ ДО ПОСЛЕДЊЕ ПЕСМЕ

Уредници Сима Пандуровић и Велимир Живојиновић Масука 1920. године објављују песме „Једна смрт” и „Питање” у часопису *Мисао*. Десанка Максимовић постаје стални сарадник *Мисли*, упознаје највиђенија имена наше литературе тога доба: Исидору Секулић, Густава Крклеца, Богдана Поповића, Станислава Винавера, Растка Петровића.

Светислав Б. Цвијановић 1924. године објављује прву књигу песама младе песникиње – *Песме. Илустрирани листи* је излазак ове књиге пропратио као значајан догађај у култури: „Издавши збирку ових заиста женских песама, којих је код нас очајно мало, г. Цвијановић је учинио један леп издавачки гест”.

Интересантна је чињеница да прва објављена Десанкина песма алудира на крај („Једна смрт”), а последња, која није објављена, носи назив „Почетак песме”.

РЕКЛИ СУ МИ ДА САМ ОТКРОВЕЊЕ

Почетак мој бављења поезијом био је прилично лак и безболан. Још као ученица писала сам песме по својим школским свескама. Немачки језик у гимназији у Ваљеву предавао ми је професор Сима Пандуровић. Када сам завршила гимназију дошла сам у Београд а скоро све своје дошаташње најбоље песме оставила сам професору који је у то време био уредник часописа „Мисли”. Било је то 1919. године. Давно, зар не?

И тако захваљујући познанству са Симом Пандуровићем моје песме су се нашле у рукама Велимира Живојиновића. Оцена коју је он тада исказао још увек ми је у сећању. „То је право откровење”, узвикнуо је он када је прелиставао моју школску свеску. У њој су биле песме под насловом „Покошена ливада”, „Једна смрт”, „Стрејња”. Као што видите и наслови су били лирски.

Године 1925. редакција „Мисли” штампала је антологију песама на основу гласања самих читалаца. Читaoци су тада моју песму „Стрејња” прогласили за најбољу. Можете да замислите моју неописиву радост.

Хонорар за моју прву збирку био је 2.000 динара. Тај новац ми је олакшао живот јер сам прешла да приватно држим часове. Имала сам више времена да се посветим поезији и себи.

Чини ми се да је мој почетак био успешан због тога што сам се у то време појавила са песмама које су у себи носиле женску ноту. Критичари су ме хвалили а тек сам недавно у рукама имала збирку тих критика. То су била строга критичка пера као што су Гавела, Пандуровић, Живојиновић, Кордић...

У то време, у почетку мој озбиљнији стварања, одушевљавала сам се Дучићем и Ракићем, нарочито овим другим јер је био мек и сањалица, за тим француским романтичарима.

Моје најдраже песме? Оне које представљају жал за пролазношћу а у исто време изражавају неумишност живота. Таква је моја песма „Змија”.³

ТРАЖИМ ПОМИЛОВАЊЕ

Култна збирка поезије Десанке Максимовић *Тражим помиловање – Лирске дискусије с Душановим закоником* први пут је објављена 1964. године у издању Матице српске (друго и треће издање код истог издавача 1965. и 1966. године; четврто је из 1988. године – Дечје новине из Горњег Милановца и Јединство из Приштине; пето, српско-немачко издање, исте године – Издавачка кућа „Милан Ракић” из Ваљева; шести избор поезије Десанке Максимовић за потребе школске лектире, приредио је Слободан Ж. Марковић (*Рађање љубави – Тражим помиловање*,

³ *Свеш*, 525 (13. 11. 1966).

Просвета, Београд, 1992.); седмо по реду из 1993. године, Слово из Бање Луке. Последње издање ове збирке за живота песникиње, 1993. године, објавило је Удружење издавача и књижара Југославије у библиотеци „Ремек-дела” поводом деведесетпетогодишњице рођења Десанке Максимовић.

Непосредно после објављивања првог издања ове збирке Десанка Максимовић је добила Седмојулску награду, највеће признање које се тада у Србији могло добити, а 1965. године је изабрана за редовног члана САНУ.

Као интегрална, проширена верзија, критички приређена самостална збирка, од стране професора Станише Тутњевића, ова збирка се први пут појавила 2005. године, у издању Задужбине „Десанка Максимовић”, Народне библиотеке Србије и Чигоја штампе. Од тада је то канонско издање које треба поштовати у свим наредним издањима.

„У овој збирци прије свега треба трагати за дубоко људским значењима која изазива ‘лирска дискусија’ с једним правним списом којим се на суров начин штити средњовјековно феудално сталешко устројство. А треба их тражити на најнеочекиванијем мјесту: у људској позицији самог цара, који је на врху читаве те хијарархије – принуђен да такве законе доноси и на такав начин их спроводи. То у изводној пјесми збирке ‘О праштању’ и каже:

*ја се по срцу не управљам,
ја сам цар заробљен законима
које прописујем сам.*

Из овог мјеста полазе и њему се враћају сва могућа значења ове збирке, сва раскош људскости која је обухваћена њеним насловом. Питања ко, од кога и за кога тражи помиловање, тиме губе на значају. Ономе од кога се помиловање тражи, помиловање је очито најнеопходније. Он нема ни могућност ни право да га од некога иште. У Богу може да нађе само утјеху и уточиште, али све оно како каже Десанка ‘о кривди и правди, о казнама и опроштајима, о грешнима и праведнима’, мора да преузме на своја плећа не управљајући се срцем него императивом дужности која му је дата.”⁴

⁴ Станиша Тутњевић, *Лирска мисаоност Десанке Максимовић*, (Београд, Свет књиге, 2020.), стр. 80.

Тумачење академика Тутњевића у потпуности је подударно са Десанкиним појашњењима како је настала збирка, за кога је тражила помиловање:

Нису ме ни цар Душан ни Законик први навели да тражим за људе помиловање. По природи сам склона самилости и вољна да је од силних и срећних тражим за немоћне и несрећне. Прелиставајући Законик изненада и за себе саму, схватила сам, да оно што сам дуго мислила и осећала, моју најбоље изразити супротивљавајући се стројности нашеј првој законика. Две претераности су повеле бој: средњовековна суровост, или, ако хоћеш, чистуњство, и песничко схватање људске природе, или, ако хоћеш, моја нежност. Човек и кад је свестан да не може добити помиловање ни за њега ни за себе, а камоли за сваког човека, тражи га да би указао кога би требало бар у мислима помиловати и разумети, ако већ то закони не дозвољавају [...] За цара би се могла молићи милост једино од бога, а засад још нисам водила дискусије с њим. Нећо сам, жао ми је што се то не примећује, ја цара помиловала, што значи разумела га, дозволивши му у завршној песми да објасни неминовност закона и казни.⁵

ПОСЛЕДЊА ПЕСМА ДЕСАНКЕ МАКСИМОВИЋ

У заоставштини Десанке Максимовић која се, љубазношћу породице Милакара, чува у Задужбини која носи њено име, сачувано је на десетине њених необјављених песама, довршених, или недовршених, као и варијаната већ објављених стихова. Прегледајући издвојене необјављене песме, проф. др Бојан Ђорђевић је пронашао последњу песму Десанке Максимовић. Према његовим речима, „истиче се песма чији је наслов, вероватно, ‘Почетак песме’, а коју је песникиња на дну странице датовала 1. фебруаром 1993. године. Како је Десанка Максимовић преминула само десет дана касније, ово су сасвим сигурно последњи стихови које је написала. То што песма тематизује смрт и мотив гроба као последњег људског уточишта, само је још један вид песничке прекогниције.”

⁵ Одговори Десанке Максимовић на питања за интервју, рукопис без датума.

Почетак песме

С вас ће скинути маљене убрадаче
 олистало дрвеће
 дрвља и камења
 снег чист као анђeosко паперје
 снежни дан
 личи на дан априлски
 стакло светлу душу бездушно камење
 на тробу твој сина
 стакло душу светлу
 бездушно камење
 с вас је скинуло маљене убрадаче
 олистало дрвеће, шрње и камење
 снег чист као анђeosко паперје
 одлетила мора са труди
 снег паперје небеско анђeosко
 завејаће јаруге, јаме и пошоче
 не чује се више да ветар вишља
 да цвили као туја
 не чује се њев небеских олуја

(транскрипт рукописа: Мирјана Станишић)

Почетак песме
 С вас ће скинути маљене убрадаче
 олистало дрвеће
 дрвља и камења
 снег чист као анђeosко паперје
 снежни дан личи на дан априлски
 стакло душу бездушно камење
 на тробу твој сина
 стакло душу светлу
 бездушно камење
 с вас је скинуло маљене убрадаче
 олистало дрвеће, шрње и камење
 снег чист као анђeosко паперје
 одлетила мора са труди
 снег паперје небеско анђeosко
 завејаће јаруге, јаме и пошоче
 не чује се више да ветар вишља
 да цвили као туја
 не чује се њев небеских олуја
 1-11-93

Десанка Максимовић, 1970. година,
20 година Издавачког предузећа
„Веселин Маслеша”

Песма и црн књига - Кошар

1 Служба
2 Маса и
3. Парел
4. Свешт на суну
5. Кетар Коса и Коса
6. Свешт
7. Свешт
8. Свешт
9. Свешт
10. Свешт
11. Свешт
12. Свешт
13. Свешт
14. Свешт
15. Свешт
16. Свешт
17. Свешт
18. Свешт

1. Свешт
2. Свешт
3. Свешт
4. Свешт
5. Свешт
6. Свешт
7. Свешт
8. Свешт
9. Свешт
10. Свешт
11. Свешт
12. Свешт
13. Свешт
14. Свешт
15. Свешт
16. Свешт
17. Свешт
18. Свешт

1. Служба
2. Маса и
3. Парел
4. Свешт на суну
5. Кетар Коса и Коса
6. Свешт
7. Свешт
8. Свешт
9. Свешт
10. Свешт
11. Свешт
12. Свешт
13. Свешт
14. Свешт
15. Свешт
16. Свешт
17. Свешт
18. Свешт

БЕЛЕЖНИЦЕ

Неколико бележница које се чувају у заоставштини, разнолике су по свом садржају.

Такозвана „Црна књига” садржи белешке, прве верзије песама, исправљене верзије песама, одговоре на питања за интервју и списак: Песме у црној књизи – концепти.

Ако је неко изразио лирски песник, он то мора остати целој животи. Додуше има истине и у томе да у касније доба живота са стихова пређе на лирску прозу у којој често има више поезије него у стиху. То касније доба код свакога је друго, неко се до старости радије изражава у стиху него у прози.

„Плави роковник” садржи концепт говора за доделу награде Златни венац Струшких вечери поезије за 1988. годину:

Ја верујем у поезију, онако како неки верују да је Бог у сваком човеку. Управо не треба рећи верујем него: знам да она постоји, осећам је [...] Поезија је милосрдна и опасна. Поезија је свуда као што су свуда мириси, светлост, озон.

Свеска „Књиге у витрини” садржи попис 226 књига. Овај попис је вероватно настао први, док је библиотека била мања, јер је пописана, жанровски и према језицима, веома разнолика група књига.

Свеска „Књиге у спаваћој соби” садржи попис 676 књига. У једном делу садржи домаћу, југословенску књижевност, затим групу књига под називом „Преведена проза”, у којој је најзаступљенија руска књижевност. Потом је пописана група „Речници”, још једна већа група под називом „Руске књиге”, посебно „Руски класици”, а у самосталну групу издвојен је „Пушкин” (са-

држи његова издања и књижевне критике о његовом делу). Посебну групу чине „Дечје књиге” и „Каталози и албуми”.

Један део Десанкине личне библиотеке, преко 2300 књига, такође, део поклона њених наследника из породица Милакара и Петровић, чува се као библиотека целина у Народној библиотеци Србије. Попис је објавила Задужбина „Десанка Максимовић” као посебну монографију *Каталог личне библиотеке Десанке Максимовић – библиотека целина у Народној библиотеци Србије*. Велибор Прелић, Мирјана Станишић. Београд, ЗДМ, НБС, 2016).

Нотес „Пољска” садржи утиске са путовања и програм боравка југословенских књижевника у Пољској крајем 1947. године. У малени нотес, који је очигледно носила свуда са собом, стало је неколико страница пописа имена колега песника које је упознала том приликом и њихове адресе, белешке о градовима и цртице о уметничким делима са изложби које је посетила, утисци са званичних пријема:

Варшава. Концерт. Виђење са министром. Хамлет. Пријем код министра у Пољско-југословенском друштву. Прво вече познанство са драмским писцем. Махине које међу општинке. Стари траг. Гешо. Рушевине цркве коју ће сачувати.

Миколув. Сан летње ноћи. Вечера код војводе, његов говор: „Гости сите, али вас не осећамо као јосите већ као своје”.

Посебно је потресна белешка о посети логору у Оsvјенћиму. Осим застрашујућих података о броју убијених, Десанка је забележила и кратке приче које је током посете чула:

Оsvјенћим. Логор окружен двоструким бодљикавим жицама наелектрисаним. Који би бежали, умирали би. Ухваћен бегунац, ГО је бивао стрељан, за то време је свирала музика. Жене толе стрељане такође. Породице бегунаца су ситајале на одређеном месту, пошто у бункеру умираше од глади. Бункери; ћелије у којима не можеш да се исправиш, по 27-30 дана гладујеш. Три Немца разбојника убила 30 Пољака да им не би у бункеру трошили ваздух. Немац умро у бункеру од глади – појео своје цицке и почео јести своје прсте. (Био добар према затвореницима). 14 000 000 обуће, 4 700 000 сивањених људи...

У роковнику „Белешке из Аустралије” је прилично детаљан дневник са путовања у Аустралију 1978. године, где је, крајем фебруара и почетком марта, заједно са Сашом Петровићем, Гораном Бабићем и Томом Момировским, Десанка боравила на Фестивалу уметности. Дани боравка у Аустралији били су изузетно динамични, али Десанка није пропуштала ништа од планираних активности иако је тада имала пуних 80 година. Јутра су често започињала састанцима са представницима медија,

потом би следили приједи код конзула, посете институцијама. Обишла је Аделаиду, Мелбурн, Канберу, Сиднеј, Перт...

Зграде фестивалске беле, модерне. Фестивал се одвија под шатором и дрветом. Читала по избору Горановом *Бајку* и *Немам више времена*. Саша читао најпре на енглеском моје песме, затим своју причу. Имали успеха. Упознала сам се са једном песникињом Јудитом Родригез и дала јој књигу на шпанском, а песникињи Till на француском. Посетили галерију уметности. Купили панама шешир. Са Гораном посетила трећег дана Зоолошки врт. Особито чист, простран, са пуно дивљих звери. Рис и женка. Огроман лав – прави лав. Сликали се код жирафа. Видели невеликог кенгура. Возили се у брда око Аделаиде. Видели коале, кенгуре, дингосе, купили разгледнице, свратили на фарму јабука. Купили их две кутије. Гледали диван поглед на Аделаиду већ осветљену. Били у школи, неколико само ђака, скоро су заборавили језик.

George, 19-X-1959

Брата Боя,
Бобина съм и вие
миско и карите са армюр,
Поздравина съм Браниа Човите
и бия му је вря миско. А а
се још сета лете песничкиве,
и моти ра и ви ку, ало Буре-
те писан поздравите.

Много е интересно да се отбележи
всичко до се по отношение на
своето външно изпитание. Върху
документите прекарват все по-големи
периоди. Това е важно за
оно, което се изпитва и то е
своето по отношение на своето
периодичност и се е

послужила и ден си --
Ако . Београд, 26. VI. 1970.
Знала бих, писмо знам. Знам
да ти је посади и кути тада врем
Сергеја. Хвала вам за прот садр
миса, мени је. садржило је писмо,
ако се не бих могла живи из
Београда данас и јуно претвара. Не
траба Акура да ме зове. Бобо је
да он дође Најесел, или 19. јуна
када ће бити 40 годишњи рођендан

Feb, 2, XI 1986

[illegible]

ПРЕПИСКА

USLUGE
IDENATA
464

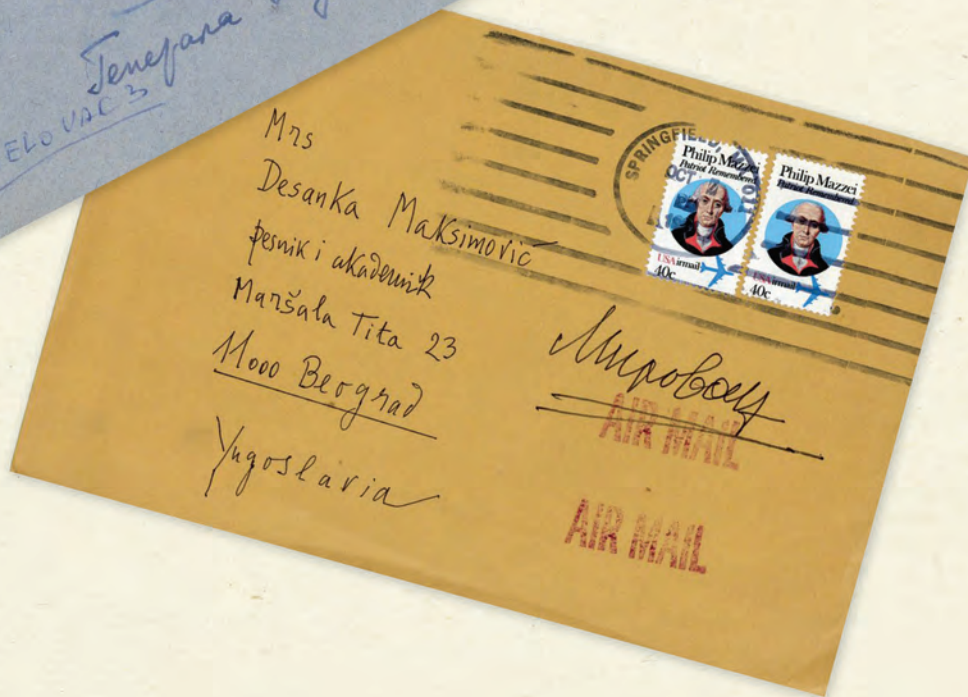

KORISTITE USLUGU
ZADRUGE STUDEN
tel. 544-464

Desanka Maksimović,
književnik

Ipatija
Hotel „Ipatija“ 418

Murphy
AIR MAIL
AIR MAIL

У рукописној заоставштини Десанке Максимовић, која се чува у задужбини која носи њено име, налази се и неколико стотина писама. Ова релативно обимна преписка подељена је на више сегмената:

- 1) Писма појединаца из бивше Југославије упућена Десанки Максимовић;
- 2) Писма појединаца из иностранства упућена Десанки Максимовић;
- 3) Писма институција упућена Десанки Максимовић;
- 4) Дечја писма Десанки Максимовић;
- 5) Честитке и разгледнице;
- 6) Телеграми;
- 7) Писма Десанке Максимовић Иди Радвољиној;
- 8) Писма Десанке Максимовић Олги Кутасовој.

Десанки Максимовић писало је више стотина јавних и културних радника, политичара, али и тзв. обичних људи из свих крајева Југославије. Било је оних који су од ње тражили помоћ, као и оних који су јој слали своје стихове. Међу овим писмима истичу се писма књижевника (Радована Зоговића, Моша Одаловића, Густава Крклеца, Изета Сарајлића, Бранка Ћопића, Велизара Бошковића, Милице Костић Селем, и многих других). Најзначајнија од ових писама дигитализована су.

Песникињи су писали и пријатељи и сарадници из иностранства, а и овде се издвајају писма књижевника, као и преводилаца њених песама. Највише писама је из бившег Совјетског Савеза, затим из Бугарске и Француске.

О сваковрсној и плодној сарадњи Десанке Максимовић са разним институцијама чији је члан била (Савез књижевника Југославије, Удружење књижевника Србије, Српска академија наука и уметности, Матица српска), али и са библиотекама, школама и издавачким кућама, сведоче њихова пословна, али и пријатељска писма.

Одавно је позната чињеница да је Десанка Максимовић била омиљена деци и да су јој се деца често непосредно обраћала у разним приликама. Сведоче о томе десетине децјих писама, како појединачних, тако и оних која су упућивала читава одељења и разреди из више од педесет школа тадашње Југославије.

Честитке, разгледнице и телеграми углавном су пригодног карактера, за одређене празнике и рођендане, или као знак уважавања и поштовања, попут оних честитки и телеграма поводом награда које је песникиња примала.

Десанка Максимовић своја писма није писала у дупликату, тако да се она могу пронаћи само код адресата. Утолико посебну драгоценост ове збирке представљају писма Десанке Максимовић њеним руским преводиоцима, Иди Радвољиној и Олги Кутасовој, које су временом постале и њене и породичне блиске пријатељице. Читајући ова писма (која су сва дигитализована), може се стећи увид како у приватан живот, бриге и радости Десанке Максимовић, тако и у генезу њенога стваралаштва, мотиве за настанак одређених песама и збирки (попут песме „Крвава бајка”, или збирке *Лешопис Перунових поштовака*), али и о њеној бризи за српски народ и за судбину државе.

проф. др Бојан Ђорђевић

ПИСМА ДЕСАНКЕ МАКСИМОВИЋ ИДИ РАДВОЉИНОЈ

Ида Радвољина 1911–2001. (Право име Јудит Марковна Литвакова)

Руски писац, уредник и књижевни критичар. Одрасла је у сиротишту, врло рано је почела да пише поезију и да објављује. Дипломирала на Филолошком факултету Московског државног универзитета „М. В. Ломоносов“. До краја рата радила је као уредник и преводилац у издавачкој кући Коминтерне. После рата, 1945. године, отишла је са децом код мужа Србина у Југославију, где се дружила са истакнутим југословенским писцима и песницима, међу њима и са Десанком Максимовић и Исидором Секулић, а од 1948. поново живи и ради у Москви. Учинила је много да руски читалац упозна културу и књижевност народа Југославије.

18. март 1960.

29. јануар 1972.

16. фебруар 1982.

2. новембар 1986.

24. јун 1989.

16. октобар 1992.

18. 3. 1960.

16.X 92

Брата Мило,
Сретом је Ружа и Беола
и моћу да ти пишем
Из Новине наше моћу
доказати како је код нас
Колико год има Карага
око нас, и у целој Европи
и целој свету сви нас
мрзе. Сва мрзе Србе.
Сваки због некег свога
рачуна. Вена нам је
пуна изболица, пуна

18. 3. 1960.

[...] Многo ми је мило што ће књига изаћи у мају и што су преводи тако успели. А како и не би кад су све најбољи песници преводили. За сав тај успех и то што ће ме знати Русија имам на првом месту да захвалим теби јер мене док се ти ниси вратила из Југославије нико није тамо знао [...]

29. 1. 1972.

[...] У последње време смо се много узбуђивали због Хрватиа. Живот је под притиском њихове мржње због повампиреног успашива, био постао несносан. Дошли су били дошле да, да је Вјекослав Калек писао да у Јасеновцу има побијених Хрватиа колико и Срба, мада цео свет зна да је тамо вршен геноцид Срба, Јевреја и Цигана, да су напунили оне јаме и реке својим лешевима. Сада је нешто боље. Бар нико јавно не пише појрде против нас.

16. 2. 1982.

[...] Радован је у Словенији описан. Јуче сам од Вере добила суморну карту. Морао се описати. (Ово је сада већ шрећи пути). Тако отприлике изгледа људски живот. Нас двоје често говоримо о смрти, управо ја ја мучим том темом. И последњи пут кад је код нас био, оти сам љуто то почела, на што ми је рекао: „Шта ћеш, Десанка, кад су милијарде људи то поднеле, мораћемо и ми. Нисмо ми ништа другачији од њих”. Човек за понекога не може да замисли да му се то може десити. Чини му се да је вечан [...]

Крлежа ми је био драг и поред онога како је писао о нашој народној епској поезији. Имао је поан језик али је имао душе. Где је требало да је покаже, показао је.

2. 11. 1986.

[...] Тако си ми лепо писмо написала, као да си ја спремила за штампу, и тако си ми живо насликала своју децу. Сва твоја писма су таква. Ти си књижевник и када пишеш писма, а ја се ваљда испрошим у песмама и не останем у мени песника за групе ствари. Једном ме је моја покојна Мара прекорела када сам дајући Радовану неку своју књигу, написала просто, отприлике: „Радовану, пријатељски, Десанка”. Мари се учинило да је срамота тако просто рећи песнику, који на књигама које ми посвећује напише скоро песничку стирофу или запис сличан Андрићевим записима. Зато јој нисам никад давала да прочита моје писмо теби. Ти имаш антене за моју душу и осетиш шта стоји и иза мојих непесничких, неписатељских писама [...]

[...] На југу нас саширу Албани. Црногорци, политичари, жарко желе да забораве да су се једном звали и сматрали Србима. Забрављају и то да се Њешић звао и тим именом, поред црногорског. На западу муслимани забрављају, давно су заборавили, који историјски догађаји су их замуслиманили и ко су били пре тога. Словенија хоће да се врати у заједницу са Аустријом. Чини им се да ће им тако

бити боље. (Зависи само шта они сматрају добром). Македонци пиштају ко је звао Србе да их „ослобађају”, и да остављају кости на Кајмакчалану. Војводина се све више одваја од Србије, и материјално и психички: своја академија, своја економика, политика, да не кажем независност. Хрватски писци пишу неке „беле књиге” где оштрижују наше писце, сваког за понешто. Кажу да сам и ја за нешто била оштрижена. Срећом хрватски ЦК је ту књигу брзо повукао да не би дошло до покоља. И сад, грађа Идо, треба ми вероватно ускоро умрећи (за мене је све „ускоро”) и оставити своју земљу у таквом стању, са страхом да ми можда неће моји најмилији морати ићи, да ће бити нових масовних пробоља. И чиме се лечим од свих ових страхова, злих слушњи, примораности да све то закључам у себи – пишем песме. Ипак има једна област у људском бићу, као нека прерађивачка фабрика која све ове муке претвори у песме, у илузорне накнаде за изубљено.

24. 6. 1989.

[...] Ти зацело знаш, и ваше новине пишу о томе, да 28. овог месеца славимо 600 година од Косовске битке, 27. ћемо тамо ићи Рада, Драган и ја. Цео народ ће бар духом бити тога дана тамо. Мало сам неспокојна како ће све бити. Желимо да прослава буде врло свечана. Имам утисак као да ћемо Косово за себе сахрањивати тога дана, јер Албанци непрестано чине безаконја, буне, по рударским окнима. Наш храбри племениш Милошевић сав се предао том косовском крају, чини све могуће напоре да Албанце смири, задовољи, али шта ћеш кад су Словенци, па помало и Хрвати, уз наше, српске, непријатеље – и та непријатељност се појачава оштрако је Милошевић успео да поново споји Војводину са Србијом, које је неко 1974. био раздвојио српске земље које су једна држава биле још од сеобе Срба под Чарнојевићем. Љубоморни су некако на тај наш, назовимо успех.

Милошевић је издао књигу својих говора, беседа, којој сам ја за корице написала двадесетак редака, и један академик исто толико. Књига се много и брзо продаје, мислим да сад излази треће издање, свако је ваљда 20 хиљада примерака. Има у тој књизи и разговор који је водио с Горбачовом. (Сироти Срби поштајно причају како је на српској страни у ово доба наших југословенских размирица!)

16. 10. 1992.

[...] Из новина ниси могла дознаћи како је код нас. Колико још има народа око нас, и у целој Европи и целом свету, сви нас мрзе. Сви мрзе Србе. Сваки због неког свога рачуна. Земља нам је пуна избеглица, пуна избегле деце. Наше лепо Сарајево је јошове све порушено и група нека места у тим крајевима. Децу избеглу, без родитеља, примиле су породице из Србије. Србија чини велике напоре да се народ спаса, да пошпуно не пропаднемо. Не знам да ли због неког инаша, чикања, Београд кречимо, поправљамо, зидамо неке нове зграде. Вероватно људи мисле да ће непријатеље ућлаштити, да ће им се учинити да смо спокојни. Болно је, страшно је што нам ни Русија не може помоћи, али док је ње, ваљда ће бити и нас [...]

ПИСМА ДЕСАНКЕ МАКСИМОВИЋ ОЛГИ КУТАСОВОЈ

Олга Кутасова 1929–2013.

Познати књижевни критичар, уредник, преводилац. Живот је посветила књижевности народа Југославије. Преводила је од средине прошлога века па до смрти, када је већ била скоро сасвим слепа. Сачинила је целу библиотеку превода писаца из Југославије: Вељка Петровића, Иву Андрића, Мешу Селимовића, Десанку Максимовић, Михајла Лалића, Бранка Ћопића, Драгослава Михајловића, Антонија Исаковића, Мирослава Крлежу, Густава Крклеца, Вјекослава Калеба, Франце Бевка и других. Захваљујући њој, њихова дела су читале генерације руских читалаца. Због свог изузетно вредног преводилачког рада, а и због тога што је успевала да привуче велика имена руске књижевности да преводе уз њену асистенцију (Ану Ахматову, Николаја Заболоцког, Марију Петрових, Маргариту Алигер, Бориса Слуцког и др.) названа је „изасланицом југословенске књижевности у Совјетском Савезу”. ПЕН клуб Југославије доделио јој је награду 1979, а годину дана касније добила је и награду Владе СССР-а.

5. фебруар 1959.

1. мај 1959.

19. октобар 1959.

4. јун 1963.

26. јун 1970.

16. новембар 1992.

без датума 1993.

Београд, 5-IV-1959

Браво Бивер,

Ваша ми је стигло Ваше
писмо па сам јако узбуђе-
на. Не могу просто да верујем
да је и Ахматова примала
да преводи моје песме и
да су јој се толико свирале.
Срећна сам због тога. Пе-
Змајеве песме врло често,
Змајевим, зване у њеном
преводу. Захваљујући јој, мо-
лим вас, брзо, за следећу ко-
лов и постојећу превода моје,
за песме Мишићеве и извир-
вине је, као и Туманову и
Солуцкет.

5. 2. 1959.

[...] Не могу просто да верујем да је и Ахматова примила да преводи моје песме и да су јој се толико свиделе. Срећна сам због тога [...] Захвалише јој, молим Вас, Оља, за сву ту љубав и пажњу према мени, за лепо мишљење и поздравиле је [...]

1. 5. 1959.

[...] Дивна је песма Ане Ахматове. Превешћу је и потражити јој место у ком од наших листова...

[...] Задовољство је, знам, преводити, али и велика мука. Тако ми је жао што Вас замолах да и песму „У пролеће” узмете у обзир. Тек сад видим колико је тешка. Ако Вам моја објашњења не помогну, оставише је. Слажем се с Вама да бих могла видети преводе за које се бојим и дати примербе [...]

[...] Као на небу бело сунце је погрешно, вероватно, наштамано, треба да стоји: као на небу бело рунце (ваљда у првом издању књиге уместо р стоји с). Руно је вуна на јапанцима, облаци личе на нежна јапанска руна (у деценијиву, ласкашљеном, каже се рунце, као пилење, мачење итд.) [...]

[...] На белом хлебу је онај осуђени на смрт коме уочи погубљења дају да једе и пије све што му срце жуди, вина, дувана, белог хлеба који се робијашима обично не даје сем уочи смрти. У овој песми моја јоничељка зна да ми нема спаса, да ће ме ситићи и милосрдно ми даје да још једном уживам у ономе што волим, као осуђени на смрт што ужива један дан на белом хлебу.

19. 10. 1959.

[...] Много сте ме обрадовали вешћу да се књига са мојим песмама већ штампала. Видим да су преводили све најбољи песници. Показивала сам оне преводе што сте ми били послали неким нашим песницима и сви су очарани. А кад још књига буде готова како ће се многи са мном заједно радовати, а многи ми и завидети. Наравно, имаће и због чега.

4. 6. 1963.

[...] Зборник совјетске поезије је у штампи од пре недељу дана, надам се да ће бити готов за Сајам књига. Белешке, увод, објашњења, све то ми је помогао, шакође, наш пријатељ, сама то збиља не бих умела. Највише песама имају Ахматова и Цветајева, а скоро свака остале до седам, осам. Најмлађе две имају по четири [...] Крајем јуна излази из штампе књига Вере Инбер „Како сам била

мала". Серђеј је превео уз моју редакцију и редакцију Јованке Хрваћанин, једне од наших сћаријих песникиња, која зна лепо руски.

26. 6. 1970.

Мила Оља, нисмо зимус znale да ћете последњи пут видети Серђеја. Хвала вам за речи саучешћа. Мени је сћрашно тешко, али се не бих моћла никуд из Београда далеко и дуго кретаћи [...]. Мени не би помоћло да мењам место. Мислим да бих имала осећање да се вршим о Серђеја.

16. 11. 1992.

[...] Не знам хоће ли Бој даћи да се још једном видимо, али знајте, ако ће среће не буде, да сам вас врло волела, да сам вам захвална што сте све учинили да постанем и нека врста руској песника. Да вас није то се не би моћло догодити [...]. Тешко ми је што су у Русију снашле невоље сличне нашим, не знам да ли ћемо се ми опоравити, али Русији нико ништа не може. Брзо ће се она опоравити.

без датума 1993.

[...] нека буде бар код вас у Русији мира, слоје. Код нас још понеде (у Хрватској, Босни) пуцају. Сви смо показали своје право лице [...]

Митинг поезије, деведесетих година 20. века

ФОТОГРАФИЈЕ
ДЕСАНКЕ МАКСИМОВИЋ

Изложене фотографије су избор из албума фотографија једног од најзначајнијих југословенских и српских фото-репортера и фото-уметника Стевана Крагујевића, поклон Задужбини од Тање Крагујевић:

1. Уручење Седмојулске награде, 1964. година,
Стеван Мајсторовић и Десанка Максимовић;
2. Обележавање 8. марта 1973. године;
Десанка Максимовић са песникињама Мирјаном Стефановић и Тањом Крагујевић, (обе песникиње су лауреати Награде „Десанка Максимовић”);
3. На Сајму књига 1990. године,
Милорад Павић, Десанка Максимовић, Милорад Унковић, Мира Алечковић;
4. Откривање споменика Иви Андрићу, 1992. година,
Десанка Максимовић и Милорад Унковић;
5. Митинг поезије, деведесетих година 20. века;
6. Карикатуре Десанке Максимовић;
Зука Цумхура, Ранка Гузине, Едварда Глобацког, Миљенка Станчића, Коракса, Кушанића, Гордане Јоцић и непознатог аутора.

... Коракса

... јољској сликара
Едварда Глобацкој

... Ранка Гузине

Десанка Максимовић са сестрићима, Радмилом и Браниславом

„ИЗА ШТИТА ПОЕЗИЈЕ...”

СЕЋАЊА РАДМИЛЕ И БРАНИСЛАВА МИЛАКАРЕ

Моја мајка је рођена сестра Десанке Максимовић, и стицајем околности провео сам цео живот са њом. Десанка је мене и мајку у ратно време прихватила у свој стан и од тада, до краја њеног века, живео сам са њом. Она ми је била друга мајка. Потом се родила и моја сестра Радмила.

Са нама је живела и Десанкина мајка Драгиња. Десанка је била веома послушна и скромна. Никада није за себе нешто тражила. Скромна је била и у јелу, и у одевању, и у издацима, поврх свега била је невероватно вредна. Стицао се утисак да она ужива у послу. Све што је радила, са радошћу је радила. Била је вешта у рукама. Почетком рата је била избачена из службе и није више предавала у школи. Морали смо од нечега да живимо. Правила је луткице: паткице, чичуљке, аутомобилчиће... Правила је и јастучиће које је осликавала масним бојама. Сликала би на њима дугу или шарено цвеће. Умела је да направи огрилицу која је личила на коралну, потапајући уврнуте комадиће канапа у масну фарбу црвене боје и прошивајући их у ниску. Онда би са сељацима на пијаци размењивала ручни рад за брашно, сир, суве шљиве, и тако смо преживљавали. У ратно време је обрађивала и једну напуштену баштицу на обали Дунава.

Сећам се да смо често ишли у Топчидер. Одвезла би ме у колицима, а онда би у Топчидеру скупљала гранчице, ређала их је уредно у моја колица да их понесе кући за огрев, а мене би у повратку водила за руку.

Једном ми је направила ципелице. Опцртала је моје стопало на филцу и гуми, а од жутога платна направила је горњи део. Када је завршила, обула ми је и рекла да мало проходам у њима. Срећно је плеснула рукама и узвикнула: „Таман су! Таман!” и извела ме у шетњу. Ја сам тада био мали, запамтио сам ту реч и кад год бих желео да идем напоље, узео бих ципелице и говорио: „Таман, таман!” Мени је то значило „Идемо!” а она се радовала и смејала.

Са тетком смо остали заједно у породичном окружењу пошто је мој отац страдао на крају рата. Његов нестанак и чежњу за њим, тетка је сестри и мени, пред спавање, олакшавала причањем о његовом путу у Земљу снова, у кочијама од облака које вуку крилати коњи, а он нама оданде шаље поруке по црвено-златној бубамари. Из тих вечери родила се предивна поема – бајка у стиховима „Бубамара”

Подучавала нас је свему. И то на специфичан начин. Она би почела да ради нешто, а сестра и ја бисмо је гледали. Једнога дана је донела завежљај и тражила од нас вазну, лимун, јабуку. Онда је она донела бојице, крпицу, воду и четкицу. Када је насликала слику, поклонила нам је бојице и четкицу и рекла: „Ето, видели сте како се то ради!”. Она се у младости двоумила да ли да иде на сликарску академију или да студира књижевност и да пише. Ипак, није отишла на академију јер су школовање и прибор били скупи, а била је талентована за сликање.

Дизала се са сунцем и почињала да ради. Скоро ритуално би се поклонила Сунцу свако јутро. Када је радила на збирци *Тражим помиловање*, у 5 би ме будила да идемо на једну терасу зграде са равним кровом. Ја бих поред ње учио и писао домаћи, а она би уживала у сунцу и писала. Тако се и у Бранковини пишући сунчала у шуми, причала са бубама, жабама, змијама. Змије су је јако волеле и често се врзмале око ње. Никада је ниједна није ујела.

Била је блага према другима, а дисциплинована и строга према себи. Ни у великој тузи није допштала себи да се преда и одустане од рада. Писала је стално. Писала је на свакојаком папирима, на полеђини позивница, и увек на коленима. Радни сто није никада имала.

Редовно је радила гимнастику, ишла у шетњу, у природу. Знала је зором, пре заказаних састанака у Академији наука или у Удружењу књижевника, да оде на Аду Циганлију, да шета и поседи у природи пишући.

Више пута смо разговарали о сновима и она ми је испричала један необичан сан о црном псу који јој се често понављао у детињству и младости, али и касније, но не тако често:

Имала сам дуго низ година чудновати сан који се понављао и скоро увек у истом облику, али увек са истим садржајем: Ја сам вижљаст иас модрицне боје као јавраново крило, лапке лаке која се пресијава. Пошћуно црн. Увек у тим сновима јурић кроз високу мирићну траву, шћу цвећа, некад росну, некад од подневнот сунца суву са која се ошрес ален. Трава ме шиб а по њишћи и шћелу док јурић, срећна сам и раздраћана. Неки шћић искочим изнад шраве, а а ошћи заћнурић у њу, шћаршћући свуда по ливади. Ја нећде знам да сам и деће, но у друћом шлану; као да се само шћоћа шресћам, али сам и шћад срећна и као иас и као деће.

Упоредила је да се сан јављао са тим мотивом као што се код многих људи јавља у сну да лете. Буду разне ситуације, али они у тим сновима без ичије помоћи лете. (Из тога примера се може по-

уздано веровати и да је она више пута такође сањала да лети). Место збивања су ливаде са њеним осећајем да је то негде у Бранковини. Личних асоцијација није било, сем да је негде у суседству био неки пас који се звао Гара, да је пас одан, уме да воли и да то покаже, везан је за човека и увек му је пратилац... Често се питала, сажаљиво гледајући нашег пса (кога смо у једном периоду имали и за кога је такође написала песму о псу Бини („Сећање на Бину”, „Пси из детињства”): „Сиромашак, шта ли сад мисли”. На моје подсећање да се црни пас у митологији Грка и Римљана јавља као Хермес односно Меркур као весник (или преносилац порука, посредник) богова, када се претвара у црног пса јурећи да пренесе поруке, или црни пас као посредник између овог и оног света, била је индиферентна и рекла: „Не знам, само знам да сам била своја и срећна”. Пас код ње није редак мотив.

Узгред, др Иван Настовић у својој књизи *Архетипски свет Десанке Максимовић*⁶, пишући о Десанкином сну о црном псу, спомиње да је сан заувек престао да се јавља након што је написала *Тражим помиловање*, мада ја то нисам изговорио причајући му о овом сну.

Песму о црном псу („Сан из детињства”, у збирци *Зовина свирала*) је написала тек након наших разговора о томе и мом повећаном интересовању за сан. Разговори о сновима су почели пошто сам јој причао шта се изучава на Јунговом институту у Цириху. Још нисам сигуран у овлаш добијену идеју да је управо после ових разговора почела више обраћати пажњу на снове и претакати их у песме јер је у збирци *Зовина свирала*, која је међу последњим изашла, више песама које су у вези са сновима („Тајна снова”, „Сан”, „Сан из детињства I”, „Сан из детињства II”, „Сан пред зору”, „Грозничави сан”...). Пре ове збирке, у оквиру циклуса „Пешчани сат”, постоје две песме које су преточени снови: „Хирург” и „Клиничка смрт”. Оба сна су сневана на Мљету 1976. или 1977, где смо заједно летовали, а после једног њеног стравичног пада и великих повреда. Тада је настала и песма „Рендгенски снимак”. Сећам се њеног разгледања рендгенских снимака у дубровачкој болници где сам је одвео после тога пада. Када су лекари констатовали да нема прелома, шаљиво је коментарисала снимке отприлике речима које су се касније нашле у поменутој песми.

Овде хоћу да нотирам и једну Десанкину визију коју је имала у узрасту од четири-пет година. По њеном причању, седела је сама на каменом прагу пред кућицом у којој је била летња кухиња и где се њена мајка бавила спремањем обода. Та кућица се налазила, постоји и данас, у западном делу бранковинске црквене порте. Врата и праг су окренути цркви преко које се сунце помаља. Јутро је ведро, а она се играла неким луткицама начињеним од укрштених гранчица и крпица. Одједном се, иако ведро, небо још више осветлило зрачећи свом својом целином заслепљујућом белином, и

⁶ Иван Настовић, *Архетипски свет Десанке Максимовић – дубинско психолошки есеји* (Прометеј, Нови Сад, 2003), стр. 78.

одозго се зачуо дубоки глас „ЈА САМ БОГ”. Десанка се по сопственом казивању (а на моја питања како се осећала) није ни уплашила нити изненадила, већ је то примила као нешто невиђено, али природно и много лепо. Нешто што дотад није доживела али као и низ других, интересантних за дете, новина које су јој причињавале радост, овог пута много већу. Потом је наставила са игром.

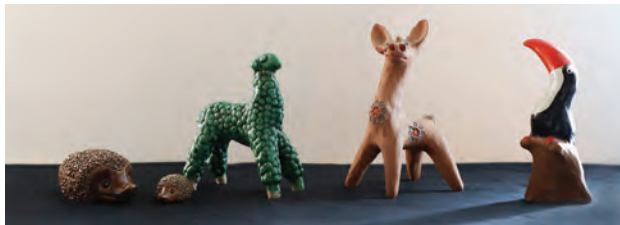
О овом доживљају није ником причала, чак ни оцу ни деди свештенику. Та кућица је само једна просторија, а била је прва судница после Првог српског устанка чији је подрум служио као затвор. Касније је испред ње саграђена „нова школа” у којој је сада Десанкин музеј.

Разумљиво је да када о овоме већ као дете није причала, касније, као код свесног бића, то није имало смисла, а у одређеном историјском периоду можда би било и опасно или дегумантно. Ово је испричала тек у позним годинама када смо, сусревши се са Јунговом мишљу и његовом отвореношћу за овакве ствари, о свему расправљали. Десанку је много копкала мисао о смрти, о томе куда нестане наша мисаоност, осећајност, дух.

Бранислав Милакара

Како је и обичај у нашем народу, тетку смо спремили за одлазак на онај свет као да је пошла на путовање. Обично смо били уз њу када се паковала и спремала на пут. Како и доликује, обукли смо је у лепу одећу, наравно, ставили и шешир, малу црну ташницу, а у њу: чешаљ, марамицу, хемијску оловку, ножић и један руж, иако се није шминкала. Стависмо и велику црну зихернадлу. Увек јој је била при руци. Све незгоде је решавала зихернадлом. Била је једном таква ситуација да је мој сусруг Драган ишао по тетку и њене ствари на аеродром и питао ме: „Како ћу ја познати њен кофер?” Рекох му чим види кофер са неком зихернадлом, то је теткин сигурно. Спаковали смо и две малене фигуре из њене колекције – малог јежа, било је два младунчета, и ждребенце. Кад јој је бивало тешко на срцу, кад је била нерасположена, затекла бих је да пере своје фигурице да јој буде лакше у друштву њених шумских пријатеља.

Радмила Милакара

Десанкина колекција фигурица, из приватне збирке Радмиле Милакаре

Десанкин хеклани шал,
из приватне збирке Десанке Ерцег

ПОПИС ЕКСПОНАТА:

Рукописи:

Свеска *Песме* (Народна библиотека Србије, Р-185)

Рукописи из збирке *Тражим помиловање*

Рукопис последње, необјављене песме „Почетак песме”

Бележнице (Нотес *Пољска*, Роковник *Белешке из Аустралије*, Свеска *Књиге у вишрини*, Свеска *Књиге у спаваћој соби*, *Плави роковник* и *Црна књига*)

Списак песама из *Црне књиге*

Преписка:

Писма Десанке Максимовић Иди Радвољиној (18. март 1960, 29. јануар 1972, 16. фебруар 1982, 2. новембар 1986, 24. јун 1989, 16. октобар 1992)

Писма Десанке Максимовић Олги Кутасовој (5. фебруар 1959, 1. мај 1959, 19. октобар 1959, 4. јун 1963, 26. јун 1970, 16. новембар 1992, без датума 1993)

Фотографије:

Из приватне збирке: Десанка Максимовић на броду; 20 година Издавачког предузећа „Веселин Маслеша”, 1970. година; Десанка Максимовић са сестрићима Радмилом и Браниславом, 1946. година.

Фотографије Стевана Крагујевића: Уручење Седмојулске награде, 1964. година, Стеван Мајсторовић и Десанка Максимовић; Обележавање 8. марта 1973. године; Десанка Максимовић са песникињама Мирјаном Стефановић и Тањом Крагујевић; На Сајму књига 1990. године, Милорад Павић, Десанка Максимовић, Милорад Унковић, Мира Алечковић; Откривање споменика Иви Андрићу, 1992. година, Десанка Максимовић и Милорад Унковић; Митинг поезије, деведесетих година 20. века.

Омиљена свилена блузица, чипкани оковратник и „корална” огрлица (ручни рад Десанке Максимовић)
Из приватне збирке Бранислава Милакаре

Карикатуре:

Зука Цумхура, Ранка Гузине, Едварда Глобацког, Миљенка Станчића, Коракса, Кушанића, Гордане Јоцић и непознатог аутора

Предмети Десанке Максимовић, из породичних збирки Радмиле Милакаре, Бранислава Милакаре и Десанке Ерцег:

Колекција фигурица; „Корална” огрлица, ручни рад Десанке Максимовић; Чипкани оковратник; Црни шешир; Марамца; Омиљена свилена блузица за свечане прилике

Хеклани шал; Свилени комплет

Биста Десанке Максимовић, ауторка: Вајка Крстић

Портрет Десанке Максимовић, аутор: Васа Поморишац

Црни шешир,
из приватне збирке Бранислава Милакаре

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

061.27(497.11)"1993/2023"
016:82(497.11)"1993/2023"
821.163.41:929 Максимовић Д.(083.824)

ТРИДЕСЕТ година рада Задужбине "Десанка Максимовић" /
приредила Мирјана Станишић. Мој свет / аутор каталога Мирјана Станишић.
- Београд : Задужбина Десанка Максимовић : Народна библиотека Србије,
2023 (Београд : Службени гласник). - 82 стр. : илустр. ; 23 cm

Тираж 300.

ISBN 978-86-82377-79-5 (ЗДМ)
ISBN 978-86-7035-502-6 (НБС)

а) Максимовић, Десанка (1898-1993) -- Изложбени каталози
б) Задужбина Десанка Максимовић (Београд) -- 1993-2023
-- Издања -- Библиографије

COBISS.SR-ID 115097097
